

NEKOLIKO POLJIČKIH DOKUMENATA PISANIH U SELU TRUŠE (XVI.–XVIII. ST.)

Milko BRKOVIĆ

Zavod za povijesne znanosti HAZU u Zadru

UDK 949.75:930.22

Izvorni znanstveni rad

Primljeno: 10. IV. 2002.

U radu je riječ se o nekolicini dokumenata, isprava u širem smislu riječi, koje su do danas neobjavljene i javnosti nepoznate. U njihovoj se dataciji navodi mjesto izdavanja, selo Truše u Poljičkoj Republici, pa je to bio i osnovni kriterij da ih je autor tako naslovio. Izdvojio ih je 16 i obradio sa stajališta pomoćnih povijesnih znanosti, ali je njihov broj daleko veći. Pisane su bosanicom ili hrvatskom ćirilicom, a njihov su sadržaj uglavnom kupoprodajni i darovni ugovori o zemljištu. Struktura tih isprava, iako se radi o razdoblju od XVI. do XVIII. stoljeća, veoma je slična strukturi starohrvatske isprave, osobito njezinoj potvrđnici, te ispravama srednjovjekovne humske i bosanske kancelarije. Na temelju diplomatske analize autor zaključuje da je put poljičke isprave tekao pravcem: starohrvatska kancelarija, odnosno kancelarija hrvatskih narodnih vladara, zatim dalmatinskim notarijatom i crkvenim ispravama, odakle se širio prema kasnijem teritoriju Huma i Bosne, a onda se, što je jedinstveno, na kraju humskog i bosanskog srednjovjekovlja, ponovno vraća s potonjeg teritorija u omiška Poljica.

U radu je riječ o dvadeset i šest neobjavljenih i javnosti nepoznatih poljičkih dokumenata, pisanih bosanicom, od kojih su većina njih isprave u širem smislu riječi. Broj je neobjavljenih poljičkih dokumenta daleko veći, ali se ovdje ograničavamo samo na jedan dio koji je pisan u selu Truše. Većina se poljičkih dokumenata danas uglavnom nalazi neregistrirana u privatnom vlasništvu, a određeni ih je broj pohranjen u Državnom arhivu u Zadru, Arhivu Hrvatske akademije u Zagrebu, splitskim arhivima i drugdje.

U ovom su radu donesene isprave objavljene prvi put, a izvadak su iz spomenutog njihovog velikog sačuvanog broja.¹ Zamisao je autora sve te neobjavljene poljičke isprave u nastavcima obraditi sa stajališta pomoćnih povijesnih znanosti i općenito s povijesnog stajališta te prema mjestima njihova izdanja, a onda ih skupa s onima bez

¹ Autor ih je do sada registrirao između sedam i osam tisuća, od kojih naslovljenim i većim brojem drugih i sam raspolože.

datacija kronološki sakupiti u jedan zbornik i pridodati ih do sada objavljenim izvorima o Republici Poljica uopće. Na kraju toga posla bit će donesen i podatak kako je autor došao do jednog broja tih dokumenata i kako je imao sreću spasiti ih od fizičkog uništenja i njihova nužnog propadanja.

Za početak su nasumice obuhvaćene isprave pisane u poljičkom selu Truše, nekoć većem selu, a danas zaseoku Tugara. Njihove tekstove donosim transliterirane s bosanice na latinicu u obliku kakav je u samim dokumentima, osim što pojedine riječi, kao što su osobna imena, prezimena, toponimi i slično, pišem velikim početnim slovima. Struktura tih isprava, iako se radi o vremenu od XVI. do XVIII. stoljeća, veoma je slična strukturi starohrvatskih isprava, osobito njihovim potvrđnicama. Zapravo, od svih krajeva Hrvatske ta se sličnost u strukturi isprave najviše zadržala u Županiji, kasnijoj Republici, Općini i Knežiji Poljica. S druge pak strane postoji velika sličnost poljičkih isprava i sa srednjovjekovnim ispravama bosansko-humskih vladara i velmoža, osobito humskih velmoža, što je i razumljivo zbog zemljopisne cjelovitosti. Na temelju analize isprava kancelarije hrvatskih narodnih vladara i isprava kancelarije bosansko-humskih vladara i velmoža te njihove usporedbe sa starijim poljičkim ispravama, stječe se dojam da je put poljičke isprave tekao ovim pravcem: izvor i matičnost je u starohrvatskoj kancelariji, dalmatinskom notarijatu i crkvenim ispravama, odatle se širi prema kasnijem teritoriju Huma i Bosne, a onda se, što je jedinstveno, na kraju humskog i bosanskog srednjovjekovlja vraća s potonjeg teritorija ponovno u Poljica. Što se tiče materijala na kojem su pisane analizirane i uopće poljičke isprave od kraja XV. stoljeća, u pravilu je papir venecijanske provenijencije. Pismo kojim su pisane poljičke isprave je spočetka glagoljica, od kraja XV. stoljeća bosanica ili *rvacko* pismo, koje se više puta naziva i *glagolica*, a od početka XVI. st. više puta nalazimo i prijevode isprava na talijanski jezik.

Tekst, regeste i izvanjski opis dokumenata

I.

1565., 7. III., Truše.

Kopija isprave iz god. 1565. (7. III.), koju je 1769. ili 1799. (30. III.) prepisao tugarski župnik don Ivan Novaković, u kojoj neki Vidoš daje Kati Delijinoj, udovi Ivana Jurjeva iz Zastinja, kravu, a ona njemu u zamjenu dio općinskog gaja u Brdu koji je pripada od braće.

Pismo: bosanica; *papir:* 19,5x28,5 cm, presavijan vodoravno napola pa onda uduplo na još 4 polja; *vodeni znak:* velika slova C F L.

Kopija. 1) U ime Isukarstovo amen. 2) Lit GnH. 1000 i pet sat i šezdeset i peto tekući na dan sedam miseca marča. 3) Ovo je neka se zna kako se čini ovoj pismo u Pojlici u selu Truša prid svidoci niže pisanimi 4) a a! vako i po ovi put doide Kate Delijina žena Ivana Jurjeva (iz) Zastijna a to dojde k Vidoši moleći ga da bi joj dajo kravu a ona jnemu da da ča je pristoji od braće gaja u općenomu Bardu 5) i reče Vidoš oću z dobre vojle i da joj kravu i kaba vina i ona nemu da toj gaja šta! ne pristoji da je Vidoš volan uživati dati i prodati i za dušu ostaviti svomu ostatku i poslidku u ba(šćinu?) i biše kurenti obidvi strane 6) i tome su svidoci Stipan Marković Ivan sin Miovila Rogarića i Eorai! Bubrigović s Naklic i znaj sve selo Zastijne i Truše. 7) I ja dom Ivan Ejrjević iliti mladi Ligutić kapelan dolački i notar počtovane Općine Pojličke budući mojlen od obadvije strane virmo pisa prid svidoci više pisanimi. 8) Dom Ivan Novaković kurat o Tugar ispisa i(s) staroga pisma sve kako je u jnemu na 1799. marča na 30.

1) *invokacija*, 2) *datacija*, 3) *promulgacija*, 4) *naracija*, 5) *dispozicija*, 6) *svjedoci*, 7) *notar*, 8) *komplecija*.

II.

1586., 7. I., Truše.

Jure Marijanović sa sinovima prodaje Vidošu Bogavčiću tri dijela svoje baštine u Krasajnu Docu za 22 tolara.

Pismo: bosanica iz god. 1713. prepisana s uzorka iz 1568., tekst na prvoj stranici prvog lista, a regista na drugoj drugog lista; *papir:* 40,8x29 cm, presavijan napola, čime su dobivena dva lista koja su skupa presavijena opet napola pa na četvrtinu i osminu; *vodeni znak:* cvijet sa šest latica.

1) U ime Božje amen 2) lit gni. 1500. sat 86. tekući miseca jenara na 7. 3) Ovo neka je u znanje svakomu sudu turskomu i karšćanskomu prid koga lice izaće ovo pismo 4) kako se učini u selu Truša u kući Vidoševoj prid svidoci niže pisanimi meu knezom Jurjem Marijanovićem i jnegovim sinovi Matijem Barišom i Ivanom i sa svimi ostalimi sinovi rečenoga Jurja i meu Vidošem Bogavčićem i sinom Pavličem kako mu proda rečeni Jure sinovi svojimi vinograd i zemlju na Krasajnu Docu rečenomu Vidošu i sinu jnegovu za 22 tolora gotova i prija rečeni Jure sinovi svojimi sved obeča rečenu cinu i brez uveće tolora za svom cinom a Vidoš sinom kupiše sebi i svomu ostatku i nakon ostatka ostatku viku vičjnim zakonom da su vojli daržati prodati i darovati i šta jnim drago učiniti kako svoje vlašćice baščine 5) a to proda rečeni Jura tri dila a četvarti ostaje Barišinoj dicit i tako reče rečeni Jure sinovi svojimi Vidošu i sinu mu ako bi koji bližika ča protivijo da su oni odstupnici i odgovornici prid Bogom i prid ljudmi a toj su zemlji mejaši sunta(!) (sunca?) istoka zemlja Barišine čere Ane a sunca zapada

takojer zemlja Barišene čere s obi strane ča zapada četvarti dijo a z glave dućska oranica do velikoga kamena a z druge strane mejaš potok 6) i na to biše svidoci dobri ljudi i virovani knez pojlički Nikola Sučić i Jure Jurjević iz Jesenic i Petar Stipanović is Truš i Jure kneza Sučića sin i veće dobri ljudi. 7) I ja d. Jura Radatović budući kapelan pisa pravo i virno čujući od obe strane ni priloži ni odloži nego ča čuh od obe strane. 8) Iskopja pravo kako je zgor u viru ja dom Jura Barić kurat od Tugar luja na 13. 1713.

1) *invokacija*, 2) *datacija*, 3) *promulgacija*, 4) *naracija*, 5) *dispozicija s pertinencijom*, 6) *svjedoci*, 7) *notar*, 8) *komplecija*.

III.

1600., 8. II., Truše.

Nagodba između Marasa Kuričića i Petra Kulišića u svezi s nekim zemljištem i potokom u Semelinu.

Pismo: bosanica; *papir:* 26,2x30,5 cm, presavijan na polovinu pa na četvrtinu i osminu, veoma loše očuvan, na mjestima presavijanja propao, mjestimično potpuno pa se danas (18. IX. 1997.) u osmom retku (odozdo) uopće ne može pročitati, *a tergo* je postojala kratka regesta koja je toliko izbljedjela ili se izbrisala da se ni ona ne može pročitati; *vodeni znak:* slovo B.

1) Ezus i Marija amen. 2) Lit Gni. 1600. tečiše miseca peravara 8. 3) ovo neka je u znane svakomu sudu i pravdi prid ku lice izade ovo pismo otvoreno kako se učini u selu Trušah u kući Marasa Kuričića prid svidoci niže pisanimi 4) a to e meu Petrom Kulišićem i Marasom Kuričićem a to e zemla u Semelinu kako uze Maras zemlu Petra Franićeva rabiti i budući ...e...v...ko videći Maras da ta voda g(re) priko negova ztega(?) a budući u mejašu zemla Petra Kulišića 5) i da e Petar Kulišić Marasu vrći tu vodu svoga tega a da gre ta voda priko zemle Petra Kulišića i tako videći to Maras od Petra društvo od Petra da Petru dva tolora i po i biše obe strane kute(n)te i ako bi tomu ča tko protivijo da je Petar Kulišić svemu tomu ostpnik i odgovornik na svakomu sudu i ovako se obeća Petar Kulišić Marasu ako ne bi Petar Franićev platijo Marasu dva tolora i po ča mu av(a)ncije općenoga potoka da ima Petar namiriti zemle istoga Marasa a Petar Kulišić da pozove Petra Franićeva na sud da jim pravdu sud učini. 6) I na to biše svidoci dobri ljudi i plemenit Marko sina kneza Ivana Barića i Pavlić Vidošev i Marko Stipanov i veće dobri ljudi. 7) I ja do. Pava Novaković pisah pravo i virno buduć molen od obe strane. 8) (*a tergo:* nečitljivo, vjerojatno adresa s kratkom regestom).

1) *invokacija*, 2) *datacija*, 3) *promulgacija*, 4) *naracija*, 5) *dispozicija*, 6) *svjedoci*, 7) *notar*, 8) *komplecija*.

IV.

1608., 7. IV., Truše.

Petar Kulišić zamjenjuje s bratučedom Ivanišem Pavlovim komad zemlje u Glavici koji istog dana prodaje Pavliču Vidoševiću za 12 tolara.

Pismo: bosanica, prijepis nastao 1730. (22. II.) prema izvorniku iz 1608. (7. IV.), tekst je pisan na prvoj stranici prve polovice papira; *papir:* 38,6x28,5 cm, presavijan okomito napola pa na četvrtinu i osminu, na 6 mjesta zamrljan od vlage; *vodeni znak:* cvijet sa slovima V A S.

1) U ime Božje amen. 2) Lit Gni. 1608. aprila na 7. 3) Ovo neka je u znane svim i svoj pravdi prid ku izade ovo pismo otvoreno koje se učini u selu Truša u kući Pavličeuvoj prid svidoci zdol upisanimi 4) a to meu Petrom Kulišićem i negovim bratučedom Ivanišem Pavlovim ovako i po ovi put da ja Petar zaiskah jedan kus zemle u moga bratučeda Ivaniša koji je kus zemle u Glavici uz ogradu Pavličevu 5) dah ja Ivaniš bratučedu Petru na rečenomu mistu zemlje šta zaiska i te zemle bih cine dvanajest tolari ča procini do(m) Nikola Sinovčić Ivan Rogarić a Petar obećah rečenomu Ivanišu namiriti zemle u podvornici dvanajest tolarih ča rečeni cincinacine i biše obi strane kuntente i u ta isti dan i na tome mistu i prid svidoci zdol upisanimi ja rečeni Petara(!) Kulišić ovo zgoru rečene zemle ča zamini s Ivanišem to dah i proda Pavliču Vidoševiću i negovim sinovom i niovu ostadku i poslidku zakonom vikuvničnim i prija ja Petar svu cinu a to dvanajest tolari i ja Pavlič namiri zgor rečenu cinu kupi rečenu zemlu sebi i svomu ostatku i poslidku viku vičnim zakonom i biše kuntenti. 6) I na to biše svidoci dobri i virovani knez Radoš Sučić i knez Pava Skarić Ivan Petrović is Truš. 7) I ja don Stipan Barić budući u to vrime kapelan dolački pisa pravo budući obi rečene strane zajedno. 8) Iskopjano i(s) stare karte u viru kako je zgor na 22. vebrara 1730. (*a tergo*): Kopja iz pisma Kulišićem.

1) invokacija, 2) datacija, 3) promulgacija, 4) naracija, 5) dispozicija, 6) svjedoci, 7) notar, 8) komplecija.

V.

1617., 10. IX., Truše.

Jureta Tratilović prodaje sve svoje imanje Marasu Kuričiću za 45 tolara.

Pismo: bosanica; *papir:* 20x30 cm, presavijan napola pa onda na trećinu, propao na mjestima presavijanja.

1) Va ime Božje amen. 2) Lit od rostva Isukarstva 1617. miseca sertrba 10. 3)

ovo neka je u znane svakomu sudu i pravdi prid koju lice izaide ovo pismo otvoreno ko se učini u selu Trušah u kući Marasa Kuričića pri svidoci niže pisanimi 4) a to jest meu Marasom Kuričićem i meu Juretom sinom Ivana Tratilovića 5) a to jest kako proda rečeni Jureta istomu Marasu sve svoje očinstvo u Trušah ča se koli naide negova i gore i gore i vode po cinu tolori četerdeset i pet ča prociniše cinci Ivan Rogarić i Vodan Ztipan(?) z Dubrove i ovu cinu zgora namiri rečeni Maras istomu Jureti a Jureta primi sve kako je zgara(!) i ovo proda Jureta Marasu i negovu ostatku i poslidku a Maras kupi sebi i svomu uvik ubah ustrm zamah i da je volan držati i uživati i za dušu ostaviti kako sama svoje i ako se tko ovomu protivijo da je Jureta ostupnik i odgovornik na svakomu sudu i pravdi. 6) I na to su svidoci dobri ludi i virovani Grgur Vitković i negov sinovac Stipan Ivan Petrov i Petar sin Ivana Vladisalića i Lovrin Brajaković. 7) I ja dom Pava Novaković pisah pravo i virno budući molen od obe strane a budući kapelan dolački u to vrime. 8) (*a tergo*): Škrit od Jurete.

1) *invokacija*, 2) *datacija*, 3) *promulgacija*, 4) *naracija*, 5) *dispozicija*, 6) *svjedoci*, 7) *notar*, 8) *komplecija*.

VI.

1618., 22. II., Truše.

Maras Kuričić kupuje komad zemlje u Ovrću (Hovrću) od Ivana Barića.

Pismo: bosanica; *papir*: 21x29 cm, presavijan na tri četvrtine; *vodeni znak*: u gornjem lijevom kutu trolist djeteline čija stabljika izbija između dvije kugle sa šiljcima na vrhu.

1) Ezus i Marija amen. 2) Lit od rojstva Isukrstova 1618. febara 22. 3) Ovo neka je u znane svakomu sudu prid ko lice izaide ovo pismo otvoreno ko se učini u mistu poličkomu u selu Trušah u kući Marasa Kuričića pri(d) svidoci niže pisanimi 4) a to jest meu k(ne)zom meu Ivanom Barićem i meu Marasom Kuričićem 5) a to jest kako proda Ivan Barić Marasu jedan kus zemle u Hov(r)ću ča dohodi nega i pokoinoga do. Stipana po cinu tolori sedamnadeste tolori koju istu zemlu prociniše dobri ludi Pavlić Vidošev i Petar Ozretić i još desetoga osam tolori i ovo namiri Maras Ivanu i pokonomu do. Stipanu a oni prijaše sve podpuno i ovo prodaše Marasu i negovu ostatku i poslitku a Maras kupi sebi i svomu nakon sebe u uvik ubah ustrm zamah da je volan Maras drža držati i uživa i prodati i za dušu ostaviti kako sama svoje i ako bi se tko protivijo ovoi prodajici da je Ivan ostupnik i odgovornik na svakomu sudu i pravdi i ovo su zemli mejaši sunca istoka zemla Zivana Raroševa a zapada zemla Baričić zdala (zdola?) potok zgara brdo i bezuvitja postole. 6) I na to su svidoci dobri ludi i virovani Stipe Marasov i Stipan Pavlićev i Vicko sin pokonoga Grgurice Jurišića i Jura Pavulin. Ja Vicić bih svidok zgora pismu. 7) I ja dom Pava Novaković pisao pravo i

virno budući molen od obe strane a budući kapelan dolački u to vrime. 8) (*a tergo*):
Skrit od Barića od Hovrća.

1) *invokacija*, 2) *datacija*, 3) *promulgacija*, 4) *naracija*, 5) *dispozicija s
pertinencijom*, 6) *svjedoci*, 7) *notar*, 8) *komplecija*.

VII.

1618., 22. II., Truše.

Vojvoda Nikola Jelić prodaje dio gaja u Morščici za 55 libara Pavliću Vidoševom.

Pismo: bosanica, prijepis ili kopija iz 1713. (13. VII.) prema uzorku iz 1618. (22. II.), *a tergo* regista
slabo čitljiva; *papir*: 41x29 cm, presavijan napola pa onda na četvrtinu i osminu; *vodeni znakovi*:
poduplani grčki križ ispod kojeg je slovo C (na listu s tekstem) i cvijet u obliku hrastova lista (na listu
s registom).

1) Jezus i Marija amen. 2) Lit od rojstva Isukarstova 1618. pervara na 22. 3)
Ovo neka je u znanje svakomu sudu i pravdi prid ku lice izajde ovo pismo otvoreno ko
se učini u mistu pojličkom u selu Truša u kući Pavlića Vidoševa prid svidoci niže
pisanimi 4) a to jest među vojvodom Nikolom Jelićem i među Pavličem Vidoševim
ovako i po voi put kako da i proda moj diojo gaja u Mirščici koji sam bijo ja kupijo u
Sučić 5) i isti vojvoda da i proda Pavliću i jnegovim sinovom i jnegovu ostatku i
poslitku uvik uba ustrm zama za cinu libar 55 i brez uvića dva vidra vina i ovo Pavlič
namiri vojvodi Nikoli a Nikola primi i ovo Pavlič kupi sebi i svomu ostatku i poslitku
da je vojlan daržati i prodati i za dušu ostaviti kako sama svoje 6) i na to biše svidoci
dobri jludi i virovani Ante Parmizani iz Omiša i knez Mate Marin i veće dobri jludi. I
ja vojvoda Nikola Jelić potvarčujem sve pismo kako je zgora pisano. Ja Antonij
Parmizanić bi svidok na istomu pismu zgora pisanomu. 7) I ja d. Pava Novaković pisa
pravo i virno budući mojlen od obe strane i budući kapelan dolački u to vrime 8)
iskopja pravo kako je zgor u viru ja d. Jura Barić kurat o Tugar luja na 13. 1713. (*a
tergo*): Od kneza za u Morščici od Morščice.

1) *invokacija*, 2) *datacija*, 3) *promulgacija*, 4) *naracija*, 5) *dispozicija*, 6)
svjedoci, 7) *notar*, 8) *komplecija*.

VIII.

1623., 14. I.; 1628., 4. VI., Truše.

*Grgur Borovčić prodaje svojim sinovcima Jurju, Ivanu i Stjepanu komad zemlje u
Solinama za 6 tolara, a pet godina kasnije Mandalina (Mande) Vitković-Borovčić*

prodaje komad zemlje svojim sinovcima Jurju, Ivanu i Stipanu za 13 libara.

Pismo: bosanica, krasopis, na početku prvog dokumenta godina pisana arapskim brojkama iako je u tekstu cijela datacija ispisana bosaničkim slovima; *papir:* 28x19,5 cm, presavijen napola pa onda još na 4 polja; *vodeni znak:* prekriven gustim tekstom predstavlja cvijet ili neku biljku.

2) 1623. 1) Va ime Božje amen. 2) Lit od rojstva Isukarstova 1623. miseca jenara 14. 3) Ovo neka je u znane svakomu sudu i pravdi prid ku lice izajde ovo pismo otvoreno koje se učini u mistu poličkomu u selu Trušah u kući sinov Mijovila Borovčića prid svidoci zdolu pisanimi 4) a to jest kako proda Gargur Borovčić sinovcem svojim Jurju Ivanu i Stipanu jedan kus zemlje postavljen na Solina na kraj mora za cinu tolari šest koju prociniše cinci objubljeni a to e. knez Juriš Barić Ivan Matejlanović 5) i primi rečeni Gargur svu cinu zgora imenovanu i proda ovo svojim uvijek u bah u starm za mah a oni kupiše sebi i svojim uvijek u bah u starm za mah volni daržati prodati darovati i za dušu ostaviti kako sami svoje i ovo proda Gargur i negova žena Mandalina i ako bi se tko protivijo ovoj prodajici da su oni i niov ostatak odstupnici i odgovornici na svakomu sudu i pravdi i ovoj zemjli biše mejaši sunca istoka zemlja Rarošević zapada zemlja Matejlanović s podanka zemlja Kuričić svarha zemlja Petručić i tada kada ovo kupiše gredihu tolari po osam libar i isti Gargur i Mande nudiše svoje zete da kupe a oni netiše i svarhu ovoga daše brez uvića po vidra vina. 6) I na ovo biše svidoci dobri jludi i virovani gn. don Vicko Žarković Petar sin Markičev Jura sin Pavla Barničeva i veće čeladi. 7) I ja don Pava Novaković pisa pravo i virno čujuć od ust nihovih a budući kapelan dolački u to vrime. 8) A ja don Jura Kapitančić iskopja ovo pismo sve pravo u viru i prida maticu Mijatu sinu poko. Jurja Baričića prid svidoci Ivanom sinom Tadije Jerčića ali Radilovića i prid Petrom sinom poko. Stipana Pavličevića i ovo iskopja za uzrok tijuć Hecegović (Hercegović?) i Velić i ostali niovi partenici nepravedno uzeti naše u Primorju na Docu a ovo pismo svidoci da je moje. Tko neviruje ovoj kopiji vidi u Mijata maticu. Va ime Božje amen. Lito od rostva Isukarstova 1628. miseca zuna 4. Ovo neka e u znane svakomu sudu i pravdi prid ku prid ku! lice izaide ovo pismo otvoreno koje se učini u mistu poljičkomu u selu Trušah u kući Vitkovića Mihovila sinov iliti reći Borovčića prid svidoci zdolu upisanimi a za knežije kneza Pavla Sučića a to est kako budući potriha njihovo strino Mandalini svojom čerju Katarinom i nimajuć ča ino dojeti nego prodati edan kusac zemlje koja ista Mandalina nudi svoje zete da kupe a oni netiše nego joj rekoše prodaj komu ti drago i ona proda svojim sinovcem Jurju i Ivanu i Stipanu za cinu libara trinaeste koju prociniše cinci objubljeni Braja i Stipan Pavličević i bijaše obe strane kuntente i ova je zemlja u Ovarcu nad varta edna mejica mejaši ovoj zemjli esu sunca istoka zemlja Perina a zapada isti sinovac Mandinih s varha Ivana Petrova s podanka farta! iste Mande i primivši svu cinu zgora imenovanu i jovo proda svojim sinovcem uvijek u bah a oni kupiše uvijek u bah u starm za mah sebi i svomu ostatku i poslidku da su vojni daržati i uživati prodati i za dušu ostaviti kako sami a svoj i budući u

podvornici ništo dubac i budući Mande posikla dva duba a ostalo pusti svojim sinovcem zašto su bili u občini. I na ovo biše svidoci dobri ljudi Stipan Perin i Gargur Jakovjlev i veće čejladi. Jah don Pava Novaković pisa pravo i virno ča čuh od ust niovih a budući kapelan dolački u to vrime. Iskopija jah don Jura Kapitanić i(z) stare u viru sve pravo i prida staru maticu Mijatu sinu Jurja poko. Baričića budući u nega zaja ta. Ovo je za znati kolina Velića i Baričića od koga izode za ti uzrok i kopja govoreći Velići da je drugako i a vako su ova oba pisma na švoju karte tako su pridata istomu Mijatu prid svidoci pri rečeninim.

1) invokacija, 2) datacija s istom godinom na dva mjesta, 3) promulgacija, 4) naracija, 5) dispozicija s pertinencijom, 6) svjedoci 7) notar, 8) komplecija s donesenom maticom isprave, koja sadrži iste diplomatske formule ali se tekstualno ponešto razlikuje od prijepisa, što pak znači da se prijepisi nisu sačinjavali doslovno.

IX.

1701., 30. XII., Truše.

Odluka katunara Ivana Marijanovića i seljana po kojoj Marko Pavličević i Stipan Velić imaju zajedno urediti neki kanal koji Marku nanosi štetu.

Pismo: bosanica, u zadnjem je retku teksta samo jedna riječ pa je notar spiralnom crtom ispunio cijeli red; papir: 14x20 cm, presavijan na polovinu, zatim na četvrtinu i osminu.

1) Jezus. 2) Decebra na 30. 1701. 3) Ovo neka je u znane svakoj p. pravdi prid koju izaće ovo pismo 3) a to je kako biše rič meju Markom Pavličevićem i meju Stipanom Valićem u Truša a to je o vodu i jo konale ka voda činaše Marku šćetu i grediše u kuću staroga konala i puta zato dozvaše mene Ivan Marijanovića katunara od sela da jim vidim kros to 5) i ja skupi sve selo i jupita ji jeli voda i kona bijo po za meju od starine i podni Jure Kapitanić svojom dušom da je bijo od starine po za meju i kona i put tako ji i veće osvidoči zato odsućujem ja isti Ivan s ostalimi selani da ima Marko Pavličević od katuna svoje kuće tere po za meju do stroga kanala zakopati visoke ploče a Stipan ozgara z gornu stranu neka gre i voda i put kudaj s(ta)rine hodila i to odsudismo 6) pri svidoci Markom Ozretićem i Lukom Jakovičićem s Naklic odsudi ja isti Ivan Marijanović s ostalima budući katunar od sela i prokaratur od p. Župe Poličke. 7) (*a tergo*): Setecija Marka Pavličevića.

1) invokacija, 2) datacija, 3) promulgacija, 4) naracija, 5) dispozicija, 6) svjedoci, 7) komplecija.

X.

1705., 29. III., Truše.

Kata Perić prodaje Jurju Kapitaniću jedan vrt za 6 groša (10 libri).

Pismo: bosanica, tečno čitljiva; *papir:* 30x21 cm, presavijen napola pa onda na 16 polja; *filigran:* cvijet sa šest latica, stabljikom, listovima i korijenom.

1) 1705. marča na 29. 2) Ovo neka se zna i neka je u znanje svakomu sudu i pravdi gdi bude a potriaba da se prikaže ovo pismo koje se učini u selu Truša prid svidoci (svidoci?) niže pisanimi 3) a meu dobrimi jludmi Jurjem Kapitanićem i Katom Perić ženom Jurja Perića budući potriaba istoj Kati prodat jedan vrta ki se naodi na istok kuće i guvna Kapitanova od Mosora Kapitanova podvornica od istoka istoga vrtla i zapada zemlja Kapitanova od polu dne put općeni ki gre kroz selo 4) ista Kate pojnudi istoga Kapitana oće li kupit i on reče da oće pod stimu dobri jludi i biše istom vrthu stimaturi Jura Velić i Stipan Vranićević i stimaše rečeni vrta groša koji su bili po libar 10. I primi ista Kate svu cinu i biše obe strane kuntente ona proda sebi i svomu uvike za izgubljenje a isti Kapitan kupi sebi i svomu uvike da je vojlan prodat darovat za dušu ostavit i ča mu drago od jne učinit da je vojlan koliko svojim očinstvom. (*obrni kartu*) 5) I na ovo su svidoci dobri i virovani jludi gn. do. Mati Glavinović kurat o Tugar i Frane Lozić sin Žilin is Kruga. Ja do. Matij Glavinović kurat od Tugar. 6) Pisa d. Jura Barić slišajuć zgor imenovani ni priloži ni odloži. 7) (*Na drugoj polovici lista*): Pismo od Kate Perić. Pismo s Katom Perića.

1) *datacija*, 2) *promulgacija*, 3) *naracija s pertinencijom*, 4) *dispozicija*, 5) *svjedoci*, 6) *notar*, 7) *komplecija*.

XI.

1708., 18. XII., Truše.

Petre, kći pokojnog Matije Pavličevića, daruje Marku Pavličeviću i njegovoj braći Matiji i Petru jednu svoju meju, a oni njoj zauzvrat 3 groša i libru za potrebu sprovoda.

Pismo: bosanica, nakon datacije prvo slovo teksta (O) ukrašeno u obliku kormila; *papir:* 41x29,5 cm, presavijen napola pa onda na 16 polja; *dva vodena znaka:* na polovici lista s tekstem nalazi se prekrizhen ključ i sidro, a na polovici na kojoj se nalazi samo regesta, utisnut je cvijet sa slovima C Z.

1) Lit od Rojstva Isukarstova 1708. decembra 18. 2) Ovo neka je u znajne svakomu svitlomu sudu i pravdi gdi bude potriaba da se prikaže ovo pismo koje se čini

u selu Truša u kući meštra Marka Pavličevića prid svidoci niže pisanimi 3) a meu dobrimi ljudmi s jedne strane meštar Marko Pavličević Matih i Petar a z druge strane Petre jniova teta a či pokojnoga Matija Pavličevića 4) dojde ista Petre i darova zgor imenovanim jednu meju zemlje svoga očinstva uprav od kuće iste Petre do konala staroga od istoka osta zemlja iste Petre od zapada varta meštra Marka Pavličevića onu istu meju zemlje rečena Petra da i darova za svoju veliku potribu budući je stigla starost velika i nadajući se smarti kako umarla stojeći sirotom Jerkom Raroševon i nimajući ista Jerka odkle pripravit što tribuje za sprovod rečenoj Petri zato ista Petre u potribu svoga sprovoda darova rečenu meju zemlje z dogovorom rečene Jerke i zove ga prid lice Božje ko bi se ovon protivijo i s ovin pismon utvardi rečenim Pavličevićem Marku polovicu a Matiju i Petru drugu od iste meje jnim i jniovu ostatku i poslitku u vike vikom amen. Isti Pavličevići videći potribu svoje tete činiše procinit istu meju zemlje od konala do kuće od Jure Kapitanića i Jure Jakovičića koji prociniše groša 3 i libru daše joj rečene pineze uzdarja i još i veće činiše jlubav u jne potribu i staru starost Petre primi podpuno i biše obe strane kuntente. 5) Na ovo p. pismo biše svidoci dobri i virovani jludi isti stimaturi p. Jure Kapitanić i Jure Jakovičić ki će se podpisat svojom rukom. Ja Jura Jakovičić svidok i cinac kako je zgora. 6) Pisa pravo i virno ja d. Jura Barić kurat o Tugar budući mojlen od obe strane. 7) (*a tergo*): Pismo što darova Petre či pokojnoga Matija Pavličevića Marku Matiju i Petru Pavličevićem.

1) *datacija*, 2) *promulgacija*, 3) *naracija*, 4) *dispozicija s pertinencijom*, 5) *svjedoci*, 6) *notar*, 7) *komplecija*.

XII.

1715., 9. IV., Truše.

Braća Stipan i Marko Pavličević zamjenjuju neke zemlje koje su im ostale od oca i majke.

Pismo: bosanica, prvo slovo teksta (O) ukrašeno; papir: 29x21 cm, presavijen napola pa onda presavijen na 4 polja; vodeni znak: cvijet.

1) Lit od rojstva Isukarstova 1715. aprila 9. 2) Ovo neka se zna gdi bude potriba da se prikaže ovo p. pismo ko se piše u selu Truša u dvoru meštra Marka Pavličevića a prid svidoci zdolu imenovanimi 3) a to kako doće u jedno i zajedno i po dobroj vojli dva brata Pavličevića Stipan i Marko sinovi Petrovi tako obadva skladno činiše pisat ovo pismo neka ne ostaje o danas već unapridak i uvika za masa meu istim braćom Stipanom i Markom i jniovim ostatkom 4) rekoše ovako i ugovoriše i ovim pismom utvardiše da šta je kod u niova očinstva i kupa da unapridak niko nemozi primirit ni pridilit već da je tvrdo sve kako su ona dva razdilili i da ni meu jnimi ostalo nikakva

interesa liše gaji ostali nerazdijelni i što je darova pokojni Vrane Markićević svoje materinstvo Stipanovu bratu Marku i Matiju i Petru od iste darovščine zamini Marko svojim bratom Stipanom na Karču na istok pojate svoju isu a Stipan daje Marku svoga očinstva na Docu na dva mista vartla i nad kućom jednu mejicu i ostalo mu donamiri u Ravnica što je mankalo. 5) Svidoci (*na drugoj stranici*): Svidoci zvani i mojleni od obe strane p. Jure Kapitanić i Petar Pavlićević. 6) Pisa u viru kako je zgora ja don Jura Barić kurat od Tugar zvan i mojlen od obe strane. 7) (*a tergo*): Pogod kako razdiliš dva brata Stipan i Marko.

1) *datacija*, 2) *promulgacija*, 3) *naracija*, 4) *dispozicija*, 5) *svjedoci*, 6) *notar*, 7) *komplecija*.

XIII.

1717., 1. III., Truše.

Petar Pavlićević prodaje svome stricu Marku dvije međice za 18 libri.

Pismo: bosanica; *papir*: 39x28,5 cm, presavijen napola pa onda uduplo presavijan na još 12 nejednakih polja; *vodeni znakovi*: na listu s tekstem u donjem lijevom kutu poduplana slova F M, a na listu bez teksta s adresom u sredini poduplana kružnica unutar čije sredine je još jedna manja iz čijeg se središta razvija zvijezda s poduplanim kracima koje pak krajevi dodiruju unutarnji krug velike kružnice.

1) Marča na 1. 1717. 2) Hovo neka je u znanje svakoj svitloj i plemenitoj pravdi prid koju svitlo lice izaće hovo hotvoreno i hoćito pismo koje se čini u p. Župi Polčićkoj a Knežije Velike gna. Ivana Barčića? i Vojvos(t)va Polčićkoga p. Mateja Dragićevića prid svidoci niže pisanimi a u selu Truša u kući Pavlićevića 3) a to kako proda Petar Pavlićević sin Stipanov sin svomu s(t)ricu Marku 2 meice i na Krincu Docu izna(d) Doca kako stoji istoga Marka sa dna Markovo i svarhovka Ma(r)kovo od istoka istoga Petra od zapada Markovo 4) i hovo bih prodano po cinu dobrih léudi (jludi?) u starm za ma (na?) vičnim zakonom za libar 18 hovoliko stimaše Ivan Velić i Petar Pavlićević kako naćoše po svoji duša Petar se kuntenta o pinezi i biše mu date a Marko o zeméli (zemli?) 5) i na hovo su pismo svidoci p. knez Ivan Kapitanić i p. Matij i Luka Velić. 6) Jah dom Gargur Junušić kurat od Tugar pisa kako sluša od stisti! u viru. 7) Pismo Marka Pavlićevića sinovcem Petrom.

1) *datacija*, 2) *promulgacija*, 3) *naracija s pertinencijom*, 4) *dispozicija*, 5) *svjedoci*, 6) *notar*, 7) *komplecija*.

XIV.

1717., 10. XII., Truše.

Ugovor po kojem knez Ivan Franičević daruje Jurju Kapitaniću i njegovim sinovima gaj u Dubokom Docu, o oni njemu 5 groša i kabao vina.

Pismo: bosanica i latinica (talijanski, na početku teksta arapska brojka 9); *papir:* 41x29,5 cm, presavijen okomito napola, a onda presavijan uduplo na još 9 polja, veoma požutio i ostario, poderan na mjestima presavijanja; *vodeni znak:* cvijet oko čije su stabljike slova E P.

1) 1717. decembra na 10. 2) Hovo neka je u znanjnće svakoj svitloj i plemenitoj pravdi di bi prišlo ovo otvoreno pismo koje se čini u P. Župi Polčićkoj! a za knežije velike gna. kneza Ivana Barića i vojvosva polčićkoga p. Matija Dragičevića a u selu Truša u kući Jurja Kapitanića a prid svidoci niže pisanimi 3) a to kako knez Ivan Franičević darova Jurju Kapitaniću i negovim sinovom gaj u Dubokom Docu kojemu su gaju mejašnici od istoka suproč ... ? od zapada meice Trogiranovaća od Mosora Mlaka s podanka put općeni. 4) I hovo darova Franičević Kapitanićem dija 3. svoj i sinovcev uvike. S ovim ugovorom ako doće sinovac i iće se protivit neka uzme na drugo misto od dobra moga i négovova di mu drago prema hovomu. A Jure Kapitanić razumivši tih dar i lćubav! (sa) svojim sinovi daše mu uzdarja groši 5 i kaba vina koji groši ićaju po libar 10. 5) I na hovo su pismo svidoci p. Marko Pavličević i p. Matij Velić. 6) Ja do(m) Gargur Junušić kurat od Tugar pisa slušajući! od ust isti i bu(du)ći molćen. 7) Adi. 26. juglio 1782. Almissa. Pntata. in offca. da Zuanne Capitanich per nome proprio, e delli psdo.? da Zorzi, e Antonio Capitanich della Villa Trusce da Poglizza della quale presentta? copia al sign. Collo. co. Giorgio Gelich fa restituita al Pntatore. Anno?? da Almissa. (*a tergo*): Pismo Kapitanića o darovščine Kapitanića s Franičevićem.

1) *datacija*, 2) *promulgacija*, 3) *naracija s pertinencijom*, 4) *dispozicija*, 5) *svjedoci*, 6) *notar*, 7) *komplecija*.

XV.

1733., 29. VII., Truše.

Petar Vuković Sorić daruje svojim rođacima Ivanu i Marku Kapitaniću i njihovu sinovcu don Jurju 3 dionice zemlje, a oni njemu zauzvrat 12 groša.

Pismo: bosanica i latinica (prijevod na talijanski jezik); *papir:* 41x25 cm presavijen napola pa onda presavijan na 12 polja, propao na mjestima presavijanja; *vodeni znak:* cvijet.

1) Budi valen Isus i Marija. 2) 1733. julija na 29. 3) Ovo neka je u znanje svakojoj p. pravdidi! i sudu gdi bi bila potriba prikazati ovo p. pismo koje se čini u poštovanoj Župi Pojličkoj za knežije velike p. gna. kneza Pere Sinovčića i p. vojvode Ivana Kaštelanića u selu Truša u kući kneza Ivana Kapitanića i jnegova brata Marka i sinovca don Jurja a z druge strane meu Petrom Vukovićem a pridivkom Sorićem 4) a to po ovi put budući rečeni meu se rođjaci i budući u jlubavi darova rečeni Petar Vuković aliti Sorić rečenom don Jurju Kapitaniću i jnegovim stricem darova trih dionice zemle svoje ke se naode u kofinu dućskomu dvih ispod crikve s. Marka u Gruču a treća zemla aliti dionica zvano ime u Brižina a to rečene zemle u ova sadašna vrimenta biju još zajedno meu rečenim i ne biju još razdijlene 5) i tako rečeni Petar Vuković alitih Sorić nebudući od nikogar nagovoren nego kako pravi gospodar od svoji rečeni zemaal darova rečenim svojim rođjakom rečene dionice zemaal da su Kapitanići od jnih gospodarih uvike držati uživati i za dušu ostaviti kako svoju stvar vlašiću a rečeni don Jura i jnegovih strici knez Ivan i Marko videćih tuh jlubav darovaše rečenomu Petru Vukoviću aliti Soriću groša dvanajest i tako biše kuntenti jedni i druzi ovoj darovščini 6) i na ovu darovščinu biše svidoci vridni i pošteni jludih mnogo p. gn. knez Ive Novaković i p. Pjero Dišmanić iz grada Omiša ki će se rečeni podpisati svojom rukom. Ivan Novaković svidok kako je zgor i podpisa se svojom rukom. Io, Pietro Dismanich fu,? presente quanto di sopra. 1767. jenara na 20. ovo neka se znade primismo pineze ke su bile dane kako u ovomu pismu, od Brižin, groša – šest a uzesmo na poziralu groša, šest, i tako osta Sorić liber, 7) ja don Jura pisa mojom rukom. 8) I. N. D. 1733.29. lugo. Questo che sia manifesto a qualung. giusta., e giudo.one occonesta pnta. gta. scritta. che si fa nell'onda. Proua. di Pogla., comendo la contea grande dell' ondo. sr. co. Pro. Sinovcich, e sr. cognio. Zuanne Castellanich, nella villa nerante. di Trusse, ed in casa del co. Zuanne Capitanich di suo fratllo. Marco e Nipote d. Zorzi e dell'altra parte tra Pro. Vucouich de. Sorić ecco in qta. maniera essendo li predti. tra loro germani e in uicendeuolo? amore dono il do. Piero Vukouich de. Sorich al sudo.? d. Zorzi Capitanich, e di lui zii dono tre parzioni della di lui terra, quali e? attrouano nel confin di Duchie, due di sotto la chiesa di s. Marco a Gruz, e la terza terra, o sia parzione in luogo nomto. Brixine, e le prede. terre alli tempi cortti. erano de? anco piovi diuise tra li subi, e cosi ili sordo. Piero Vukouich o sia Sorić, non essendo da alcuno sedotto, ma come uero padrone delle pigare? sride. terre dono alli predi. suoi germani le sride. parzioni di terra, sche siano di esse padroni li Capitanich in perpetuo, goder e de l'anima, come di cosa loro propria e li priedi. D. Zorzi, e di lui zii co. Zuanne, e Marco,uedendo dal amore donanono al sredo. Piero Vukouich de Sorich reali dodeci: e cosa furono contenti e una parte, e l'altra alla pnte. donazne. d'alla pnte. donazione finorio? testii li onti. uomini, l'ondo. se. co. Zuanne Nouacouich, e se. Piero Dismanich d'Almissa, quali si sottoscriuerando di prope. pugno. Zuanne Nouacouich testo. come di sopra, e mi sptto di propo. pugno. Io Piero Dismanich fu pnte. a quanto di sopra. Io d. Giacomo Zeneralich curato di Tugare scrissi giuste. essendo pregato d'ambe parti. (*a tergo*): Pismo s Petrom Sorićem kako darova u Gruči.

1) *invokacija*, 2) *datacija* 3) *promulgacija*, 4) *naracija*, 5) *dispozicija*, 6) *svjedoci*, 7) *notar*, 8) *komplecija*.

XVI.

1742.–1747.

Troškovi Bratovštine (bratima) Blažene Gospe u selu Truše.

Pismo: bosanica; *papir*: 29x20 cm, presavijen napola pa onda presavijan još na četiri polja, propao na mjestima presavijanja, i *ceduljica* 9,5x14,5 cm, presavijana napola, na krajevima propala; *vodeni znak*: veliko slovo B i dvoglava ptica s jednom glavom okrenutom unazad; na poledini: četiri križa, objedinjena u cjelinu, dva vodoravno, dva okomito.

1742. Ovo godišće bih mastu u Bratimi B. G. u Truša kadac – i konate 3. Kad targaše popiše oka – 5. Kad vino oblazismo popismo oke – 3. Kad sadismo popismo boc – 6. Kad rizaše popiše kaba vina. Kad hogradivaše popiše bocu vina. Kad kopaše popiše 17 boc vina. A za selane dado boc 13 Gospinim bratimom. U Veli petak popiše boce 4. Što rekoše Bratimi dasmo Matiju Tadi boc 10. Kad pole blagoslivažše i sastaviše se popiš boc 11. Odni Mati Tadin boce 3 i Pavličević boc 5. Kad raskopavismo Bratimi popismo boc 11. Tadiji Bocu. Ani Raruševoj hoku što je sad ravnala. Kad taklasmo popismo kaba vina. Kad jismo meso u tlačina? boc 5. Posli kad se sastaviše boce 2. Na šeru na Tugari po kabla kad se sastala? u selu boce 2 kad ičo u lemozinu bocu. Kad vino dilismo bocu dasmo Zelovu Bašiću barilo mane bocu Bariću. Kaba 5 mane bocu Iliji. Na Jeriloviću kaba 10 mane konatu. Anti Dišmaniću kabla 2. Marku Šaškoroviću boce 2 kad su odili u bandurin. Udovici Velić bocu. Marijanoviću svakom po bocu odni Matija i pa svaki po bocu Mijatt! Baričić bocu razdiliše Bratimi svaki po boc 5. Mati Ivanov boce 3. I Bratimi usve razdiliše kaba 10 mane oka 5. 1746. juna na – 1. dade Pava gazeta – 16 a to na konat od vina koje je na ovoj karti razdužijo. 1747. jenara na 12. učinjen konat osta pri Pavlu i Tadiji boca – 8. Na Matiju Tadiju još usve boca – 12 i oka – 1. Na Pavlu boca – 9 i za vino što je da Zelovu još li. – 2 i po; u Dišmanića kabla – 2. U Matija Ivanova boce – 3. U Mijata Baričića boca – 1. U Narerilovića? kaba – 10. U dvava Marijanovića boce – 2. (*a tergo*): Imaju pridati kaba – 47 boce – 2. Karta seoskoga konta. (*ceduljica*): Ive Vicićevića Vilipa – 2. U Juriše Glavinovića groša – 5 a prija još li. – 4. U dom Ivana li. – 10 a brata mu li. 7 i po a ja nemu vina boce trih i galeta 25. U Matija Ivanova li. – 4 i gazete – 3. U Matija Tadina dukat ima parsten u zakladu. U Paveška Vilip. U Duje u Omišu donija cekin i dukat a ja jnemu za postavu groša – 4 i još za sukno gazeta – 13. Ovo neka stoji z Dujom ako bi tija što iskati. Vace od Marijanove gaštaldije za vino groša – 15 i gazet – 5 i još pri meni barilo čini li. – 16. Ovo nije zapisano s ostali(m) u sve pri meni barila – 11 od Tolića i Marijanovića zapada kontajuć barilo po libara 16 usve groša – 17 i gazeta – 5. U Sorića li. 14. i sol. – 2 a on meni pleće ali librice tri ali četiri pizalo.

XVII.

1743., 18. III., Truše.

Jelina, udovica Jurja Baričića, da bi mogla prehraniti djecu, prodaje neke zemlje u Ovarcu Ivanu, Marku i don Juri Novakoviću za 25 libara i 5 gazeta.

Pismo: bosanica, veoma lijep i čitak rukopis, pisan veoma tankim perom, na početku teksta, nakon invokacije i datacije, prvo slovo (O) ukrašeno još jednim kružićem u sredini, a prije toga su koncentrični krugovi u dva okomita niza koji također predstavljaju ponavljano slovo O; na kraju teksta i potpisa pisar je stavio svoj monogram, otprilike u obliku slova M.; *papir:* 40x28,5 cm, presavijen napola pa onda presavijan na 8 polja; *vođeni znak:* na listu s tekstem u sredini cvijet s pet latica i krugom u sredini, na stabljici dva lista, na drugom listu papira bez teksta u desnom kutu također cvijet ljiljana na čijem je podnožju stabljike s lijeve strane slovo F, a s desne S.

1) U ime Gna. Boga amen. 2) Lit Gni. 1743. marča na 18. 3) Ovo neka se zna i neka je u znanje svakomu plemenitomu sudu i pravdi prid koje lice pravde izaće ovo p. pismo otvoreno koje se čini u p. Župi Pojličkoj u selu Truša prid svidoci niže pisanimi među dobrimi ljudmi za knežije ploga. gna. kneza Marka Barića i p. vojvode Pavla Juretinovića 4) a to kako budući potriba Jelini udovici pokojnoga Jurja Baričića! prodati jedan komadić zemlje za priraniiti svoju dicu u vrime potribito zemlja misto zvano u Ovarcu mejašnik od istoka Kapitanić od zapada Baričić od polu dneva Baričića a u zalogu Kapitanića od bure Gargurinovića druga zemlja u isto misto mejašnik od istoka Kapitanić od zapada Kapitanić od polu dneva Baričić od bure Baričić! 5) i ponudi rečena Jelina svoju bližiku osobito p. kneza Ivana Marka gna. don Juru Kapitanića; da kupe rečene zemlje koji rečeni Kapitanići odgovoriše pokle nas nudiš mi očemo po cinu dobri ljudi; i navedoše cince jedna i druga strana dogovorno na istu zemlju; a to je p. Petra Pavličevića i p. Petra Sorića da procine rečene zemlje videći dakle rečeni cinci da su zvani od jedne i druge strane dogovorno pričoše na lice zemlje i prociniše obe gori rečene zemlje libar 25 i gazet pet ove rečene zemlje Jelina proda sebi i svomu nakon sebe ostatka ostatku u starm za na viku! vičnim zakonom i običajem od ove Provincije a rečeni Kapitanić knez Ivan Marko don Jura kupiše sebi i svomu nakon sebe ostatka ostatku u starm za na viku vičnim zakonom i običajem da su gospodari raditi uživati prodati i za dušu ostaviti kako svoje vlastito očinstvo; i namiriše gori rečeni Kapitanići svu cinu procijnenu rečenoj Jelini koja ispovidi da je primila svu cinu do Beča(?); i biše obe strane kuntente Kapitanići o zemjli a rečena Jelina o pinezi 6) i na ovo su pismo svidoci p. Pava Pavličević i p. Mijat Baričić. M. 7) Ja do(n) Marko Rudanović budući zvan od jedne i druge strane dogovorno pisa u viru kako zgor. M. 8) (*a tergo*): Pismo s Jelinom Baričića od Ovarca. (*ispod suvremenom rukom dodano:* malo služi).

1) *invokacija*, 2) *datacija*, 3) *promulgacija*, 4) *naracija s pertinencijom*, 5) *dispozicija*, 6) *svjedoci*, 7) *notar*, 8) *komplecija*.

XVIII.

1746. i 1747., 20. X., Truše.

Don Jura Kapitanić opominje don Jurja Jeneralića iz Gata da mu pošalje dug od 5 groša koje je već davno posudio, a Jeneralić točno nakon godinu dana odgovara da će učiniti kako je obećao stricu Ivanu u Splitu.

Pismo: bosanica; *papir:* 28x20,5 cm, presavijan napola pa na 8 polja, na mjestima presavijanja poderan.

P. gne. don Jure, pozdrav. A potomu oto vam šajlem momče so ovom knjigom, pošljite mi ono pet groša, veće je vrime, i nemojte da se jah drugo mučim ni arčim zašto nije pravo, svarhu družtva, primiti škodu, a veće je vrime iskupiti vašu viru počamši, od kad ste odnili, i veće puti se obligali da ćete poslati, a posljedni put, stricu u Splitu, da ćete poslati u Split u Bariše Čipčića, i niste mante jnimi, spomente se da je sramota tako slagati, a paka i grijota, da uvam se da ćete sada poslati, i tako pokriti vašu dužnost dosadanu, i da ste zdravi. Is Truš na 20. otonbra 1746. (*a tergo*): P. gnu. don Juri Jeneraliću u Gata ali di bude. (*odgovor nakon godinu dana*): Pošti. gosn. d. Jure. Na 20. otopbra 1747. Primijo sam vašu pou. u kojoj razumim svaka da li ukratko vam kažem da znanem što sam govorija stricu i Ivanu u Splitu i onako ću manteniti čim doidem u Split za što sam sada doša ovamo s velikom potribom na prišu i ni potriba činiti harča za što znam da do sada niste bili toliko potribiti moja nepomjla jest ona koja nije dosegla kolika je moja dužnost, i s ovim dospitkom, neimadući karte ostajem. v. m. p. gos. poniž. sluga d. Jura Jeneralić. (*na izvanjskoj strani nakon presavijanja*): Čava li. – 5 + so – 2, kožica gazeta + 12, bartvele ga + 1, kartela od otajni, kartela + martvi, i pas sve li. 12 sol. 10, daske libar + 12, stratismo za meso libru – 1, čava još gazeta + 11 i soldin, još ujla ga 7 i soldin, još + čava ga. 18, još za jednu ujanicu libar – 5, meštru za čavle ga. + 13; za ujle u kandelu ga. – 16, kada rizasmo za sir ga. + 15 na drugomi, takale libara; mnogo poštu. gos. gos. d. Jurju Kapitaniću u Truša; z don Jurjem Jeneralićem; za meso Juri libre – 2 i sol. – 2 +, drugi put li. – 4 i soldini 13, meštru dukata 2 a prija gro. – 1 i libra – 1, vina boce – 4, čava mojizi novi – 10 od gazete a stari – 5 +, velika – 2 od unaca – 9 unča po gazetu 3, ujla gazeta 15 još ula ga. – 15 mesa libra – 5 i još mesa li. 2 so. 8.

XIX.

1758., 12. IV., Truše.

Don Jure Kapitanić kupuje neku zemlju od Ivana Klonibatovića za 4 groša i 6 libara.

Pismo: bosanica, prvo slovo (O) teksta ukrašeno točkicama unaokolo; *papir:* 39x28,5 cm, presavijan okomito na 3 polja pa onda vodoravno napola, mjestimično veoma požutio i propao na kanalima presavijanja; *vodeni znak:* na prvom listu okrunjeni lav, na drugom slova C E F.

1) Na 1758. aprila 12. 2) Ovo buđi u(z)nane svakomu sudu i pravdi pri ku bi došlo ovo pismo otvoreno koje se čini u Župi Poličkoj a u selu Truša a u kući gospna. dom Jure Kapitanića 3) a ovo po isti put kako bih od potrebe prodati Ivanu Kulnbaviću! (Klonibatoviću?) ništo zemle na Bili što ga dodi što kupi u Kate Vanićević! (Vranićević?) isti Ivan svoju partu pogodivši se mehuse! z gosnm. dom Jurjem groša čitiri! i libar šest Ivan osgor rećeni sin pokojnoga Miovila ispovidi Iva(n?) svojim ustima da je primio sve podpuno 4) i ovo Ivan proda sve koliko što je bilo po kupu ka je zemla uz istoga kupca u dva mista za izgblene sebi i svomu nakon sebe uvike vićnim zakom. I prodavnik ispovidi da je nudija svu bližiku i nisu tili kupiti i tako proda gnu. dom Jurju da je gospodar kako svojim slobodnim načinom. 5) I na ovo su svidoci p. (poštovani?, plemeniti?) Marko Vicićević sin pok. kneza Pave Ivan sin pok. Matija Velića. 6) Ja dom Ivan Kružićević kapetan o Tugar pisa slušajući obe strane. 7) (*a tergo*): Pismo s Klonibatovićem od Bila.

1) datacija, 2) promulgacija, 3) naracija, 4) dispozicija, 5) svjedoci, 6) notar, 7) komplecija.

XX.

1758., 12. IV., Truše.

Ivan Klonibatović prodaje nešto zemlje na Bili don Juri Kapitaniću za 3 groša i 2 libre. Na istom dokumentu potvrđnica omišskog providura iz god. 1782. (26. VII.) kojom potvrđuje da je ista isprava (kupoprodajni ugovor) predoćena i vraćena Antonu Kapitaniću.

Pismo: bosanica s ukrašenim prvim slovom teksta (O) i potvrđnica na latinici (talijanski jezik), u lijevom gornjem kutu oznaka arapskim brojkama 10; *papir:* 39x28,5 cm, presavijan okomito na 3 dijela pa onda vodoravno preko napola, na mjestima presavijanja propao; *pećat:* suhi i utisnuti u lijevom donjem kutu prvog lista s likom mletaćkog lava; *vodeni znak:* lik ptice ili kokoši na prvom listu, na drugom trolist djeteline.

Ovo buđi u znane svakomu sudu i pravdi pri ku bi izašlo ovo pismo otvoreno koje se čini u Župi Poličkoj a u zelu! Truša a u kući gospodina dom Jure Kapitanića i negovi strici kneza Ivana i Marka a ovo po isti put kako bih od potrebe prodati Ivanu Kulibatoviću! ništo zemle na Bili što ga dodi što kupi u Kate Vranićević isti Ivan svoju pa(r)tu pogodivši se mehuse z gospodinom dom Jurjem i negovimi strici groša trih i libre dvi Ivan osgor rećeni sin pokojnoga Miovila ispovidi svoji ustima da je prinio sve podpuno i ovo Ivan proda sve koliko što je bilo po kupu ka je zemla us! iste kupce u dva mista za isgublene sebih i svomu nakon sebe uvike a Kapitanići kupiše sebi i svomu nakon sebe uvike vićnim zakonom i prodavnik isto vidi da je ponudiho svuh bližiku i nisu tilih kupiti i zato proda isti oćitim načinom. I na ovo su svidoci p. Marko Vicićević sin pok. kneza Pave Ivan sin pok. Matija Velića. Ja dom Ivan Kružićević kapelan o Tugar pisa slušajući obe strane. Adi. 26. goglio 1782. entrata? in officina da Zuanne Capitanich per nome propio, e delli ...? don Zorzie ...? Capitanich della Villa Trusce da Poglizza, della quale ...? copia al ...? ... Pismo s Ivanom Kolinbatovićem od Bila.

(Diplomatičke formule kao u prethodnoj ispravi.)

XXI.

1762., 9. III., Truše.

Kupoprodajni ugovor između Tadije Kolinbatovića i don Jure Kapitanića u svezi s tri dijela zemlje za cijenu 21 libru i 3 soldina. Na istom dokumentu potvrđnica omišskog providura iz 1782. (26. VII.) kojom potvrđuje da je ispravu vidio i vratio Juri Kapitaniću.

Pismo: bosanica i latinica (talijanski jezik), prva riječ teksta (Ovo) ukrašena, u lijevom gornjem kutu suvremenijom rukom stavljena brojka 11 za oznaku paginacije ili broja dokumenta; papir: 28x20 cm, presavijen napola pa onda uduplo presavijan na još 6 polja; vodeni znak: slabo vidljiv na listu s tekstom; pečat: suhi i utisnuti s likom mletačkog lava.

1) Slavu gnu. Bogu uvike amen. 2) Godišća Poroćenija Gsva. 1762. miseca marča na 9. 3) Ovo neka se zna i bude u znanije svakomu sudu plemenite pravde prid koje lice izaće ovo pismo otvoreno i očito učijeno kako se čini po zakonu i običaju pojličkomu u mistu Pojlic selu Truše u kući gna. gna. dom Jurja Kapetajnića i jnegovi strici među jludmi niže pisanimi i svidoci 4) a to kako budući od potrebe prodati Tadiji sinu pok. Matija Kolibatovića svoje dile zemlje parvi dil u Tartri i prema Bilom misto 2 u Dubravici 3 u Otočcu na svatri mista što jnega dolazi i zemlje i stabla 5) i ponudi bližniku kako je običaj u zakonu pojličkomu i neti niko kupiti nego ponudi gna. dom Jurja Kapetanića da kupi koji rekoše da oće a načoše stimature u Tartra Ivana Velića i Jurja Mekinića a u Dubravicu Petar Pavlićević i Anton Mekinić ki počoše po rećenoj

zemlji i prociniše svatri mista libar 20 i jednu soldina 3 i namiri gn. dom Jure sve pineze dobeča i biše kuntente obe strane Tadija o pinezi a gn. dom Jure o zemlji i ovo proda za izgublene sebi i svomu nakon sebe a gn. dom Jure kupi svojim strici sebi i nakon sebe da su vojlni kako svojim vlastitim očinstvom prodati i za dušu ostaviti i o ovo proda uvike vikom amen. 6) I na ovo su svidoci kojiće s(e) podpisati svojom rukom. Ja knez Marko Barić svidok na ovo pismo kako je zgora. Ja knez Anton Marijanović svidok kako je zgor. 7) Jah dom Vid Lukačević kapelan Tugar slušajući od obe strane pisa. 8) Adi. 26. guglio 1782. Almissa Intranta? in officina da Zuanne Capitanich per nome proprio, e delli Revd.? Dn. Zorzi, e Antio. Capitanich della Villa Trusce da Poglizza, della gle.? intaata? copia al su. co. Collo. Giorgio Gelich fù? restituita al Intranto? ... di Almissa. S Tadjom Kolibatovićem.

1) *invokacija*, 2) *datacija*, 3) *promulgacija*, 4) *naracija*, 5) *dispozicija*, 6) *svjedoci*, 7) *notar*, 8) *komplecija*.

XXII.

1766., 9. III., Truše.

Frane Vidatović i njegovi sinovi prodaju Juri Kapitaniću dio zemlje u Bili za 10 groša i 6 libara.

Pismo: bosanica; papir: 39x28 cm, presavijan napola pa onda uduplo na još 8 polja, počeo propadati na mjestima presavijanja; vodeni znak: na listu s tekstom ukrašena tri dvostruka slova U u obliku grbova, raspoređena u trokut, na drugom listu, bez teksta, u jednom redu slova C S, a iznad njih još jedno manje slovo C, raspoređena također u trokut.

1) U ime Isukarstovo amen. 2) Ovo budi u znajne svake svake plemenite pravde prid koje lice izaće ovo pismo očito ako bude potreba koje se čini po običaju i zakonu pojličkom a u selu Truše među dobrimi jludmi s jednu stranu Frane Vidatović svojim sinovi a zdругugu! stranu gn. dom Jura Kapitanić 3) a to budući potreba Frani i jnegovim sinovom prodati svoj dija u Bili pri Potoku i ju Strani i priko toka! po Tartartarje sve što jnega dolazi u onom ždribu ovo bi potreba Frani i jnegovim sinovom za kupiti kuću u Ivana Kolnbatovića! 4) i ponudi isti Vidatović gna. dom Jurja očeli kupit koji reče oču po cinu dobri jludi i juvedošē obe strane objubjene cince p. Ivana Jelića sina pok. Matija i p. Ivana Kolinbatovića koji prociniše sve u istomu ždribu što dolazaše Vidatovića usve groša 10 i libara 6 reko groša 10 i libara 6 i jovo proda Frane svojim sinovi prodāše reko sebi i svomu nakon sebe za izgublene uvike a gospodin dom Jura kupi sebi i svomu nakon sebe uvike takodje(r) gospodar prodat darovat i za dušu ostavit kako svoju vlastitu stvar i namiri isti dom Jura svu cinu istim Vidatovićem dobeča! i još suviše učini arač vas isti kupac i kuntentaše se Vidatovići o pinezi a Kapitanić o zemlji 5) i na ovo pismo jesu svidoci isti cinci ozgor pisani nebudući ozgor

imenovani Vidatovići rekoše da su nudili parvo svu bližiku po običaju i zakonu poljičkomu i netiše vazest zato uze isti gn. dom Jura 6) na 9. marča 1796. budući posadijo bijo Vidat svoj dija pri toku a nebudući gori imenovan a budući stiman stimom gori rečenom ujedno zato se ovde meće da se znade da je plaćeno. 7) Ja dom Jura Ugrinović kapela u Tugar pisa slišajuću od obe strane kako je zgora uviru. 8) Pismo s Vidatom od Bijla.

1) *invokacija*, 2) *promulgacija*, 3) *naracija*, 4) *dispozicija*, 5) *svjedoci*, 6) *datacija*, 7) *notar*, 8) *komplecija*.

XXIII.

1767., 16. XI., Truše.

Kazna za sve one koji su ogovali i klevetali Antu Kapitanića i Katu, ženu Baričića.

Pismo: bosanica; papir: 29x20 cm, presavijen napola pa onda uduplo presavijan na još 4 polja, veoma požutio i propao od vlage, sa strana izgrizen, na mjestima od presavijanja poderan; vodeni znak: kruna ispod koje su poduplana velika slova A I.

1) Na 16. venbara 1767. 2) Ovo neka se zana(!) 3) kako osudismo od sela Marko Vojino(vić) onez koj svi ki su se ki su se(!) doticali nepoštenim govorenem do poštena Ante Kapitanića i Kate žene Bariše Bariše(!) Baričića 4) a to kako dotakoše Kate žena Petra Jerčića i Stipan Vuštin Ivan Marijanović koje prizvasmo pridase u selu Truša pri(d) crikvu B. G. koje upitasmu da probaju što su govorili do poštena istoga Kapitanića i žene Baričića koji nemogoše provat ništa nego pitaše proščena u istoga Kapitanića i žene Baričića toliko i jusve kuće Kapitanića i ostaše, lažni svi ki su govori, di sluša sve selo u Truša, 5) i ako bi se povratili na govorenje oli ozgora isti, oli drugi ko da plati u katun groša pedeset i da mu se uriže jezik neka se svi ti svak, ko tiče u tuje poštejne 6) i to se prigodi p. vojvoda Tadija Bašić z Dubrove i po. Matij Jurišići Ivan Stipanić rečeni Bešlić, i Petar Tomazet i Skočibuh, 7) ja knez Marko Vojinović čini pisati, koji sliša govorenje 8) i osudi kako je zgora, i dado pokoru svima krivcem ozgora rečenim sa svim selom u Truša.

1) *datacija*, 2) *promulgacija*, 3) *naracija*, 4) *dispozicija*, 5) *sankcija*, 6) *svjedoci*, 7) *notar*, 8) *komplecija*.

XXIV.

1782., 21. II., Truše.

Ivan Kapitanić moli nekog Franu da mu da novaca ili svojih ili iz bratovštine za kupnju masti i žita. Na poleđini zabilježbe o prodaji voća i drugoga u godinama 1781. i 1782.

Pismo: bosanica; papir: 19x13,5 cm, neravno odrezan na donjoj strani, presavijan napola i na 4 polja.

1) U ime Boga amen. 2) Lubeznivi pozdara(v) vami p. Varane i parijatelju. 3) Za ovim molin vas ako imate jaspari ili svoji ili bratiski da mi date na dobitak daću što je parov ili van kako s! dogovorimo jer bi da u mast i ju žito. Ako moret dati ta ćemo s i dogovorit. Kako ćemo učiniti. Mozi bit da budemo z Barači parivodit i u Dolac parodava a što i jovde a svak po duš paravo. 4) I da ste zdarav ostajem u Taruš ja Ivan Kapitanić vaš parjatel želeć vam svako dobor! i odpis što će bit jer ovi dan paristup zadat. 5) 1782. vebarar 21. 6) (*a tergo*): 1781. Parodasmo tarišan kona – 7 po petanajest i po viš! višan libaric 200 po libar 15 sto. Kožurak libaric – 28 po libar 5 i dinar. Za smokve solin garoša 10 Čopac Očavarkić dota sa garoša 3. Jabuk kona. Parasce kupovali nismo. Paroda orije kavarte 3 1782. miseca vebar dade na razminu kavartu orijova kavartu žita to počesmo kupovat žto!. 1782. Opet kupi žita u Tartale kavarte 2 po libar 23 dogana ga je na Pokalade. Opet vase kavrte 2 u do. Vrne!. Odni tope založit misec marč 20 i dogan žita pet mali kavrat! iz decime po libar – 25. Dogana žita u Veliki petak ozimicu po tari garoša paroso po tari garoša mane davi libar dogan pet mali kavarat. Opete dogna parida Jurjevu kavarte 2 po garoš 3 mane libar 2 kukuruz. Dogana tareći dan posuda maloj kavarte 2 parosa i ozimice zapada garoša – 6 i libar – 5. 1781. o Veloj Gospi prodade na Barač vola dava 2 pizaje jeda(n) davista libaric i davadeset i pet parezin? taramen? a darugi davist i tarideset i tar parezin taramen? libaric po soldin 9. Kože nismo parodali od ostaloga ni konta parid?. A kaza mi je Anton Kolibatović Tadin sin sve kako sam zapis(a) da je on tut(e) bijo. Parodavali smo jabalani po tari po četiri. M. p. aranbaši Vrani Alariću. Na tari lun 3 opet dogan parosa i ozimic kavarte davi 2 zapada garoša 6 i libar 5.

1) invokacija, 2) salutacija s adresom 3) dispozicija, 4) druga salutacija, 5) datacija, 6) drugi dokument.

XXV.

1783., 6. II., Truše.

Isprava o diobi baštine obitelji Franićević.

Pismo: bosanica i latinica (talijanski), brojke dana i godine označene i arapskim brojkama, od neke cjeline ostala naznačena stranica paginacije (13); *papir*: 20x29 cm, ispisan s objiju strana, presavijan na 12 polja, na desnom rubu i na drugim dijelovima propao; *vodeni znak*: slabo vidljiv, po svojoj prilici neka slova; dokument u Državnom arhivu u Zadru, bez signature.

1) Na 6. vejlače 1783. u Truše. 2) Budući se danas sastali svi partenici baščine Franićevića a to jest knez Anton Kapitanić, p.(okojnog) Marka, Ivan Kapitanić p.(okojnog) Matia, i gn. dom Jure Kapitanić jniiov stric, Jure Klonibatović? p.(okojnog) Ivana, Anton Klonibatović p.(okojnog) Tadie; Anton, Mat(ij?), Dujam i dom Petar braća Klonibatovići p.(okojnog) Stipana; Ant(on?) Jerčić p.(okojnog) Mamatija(!), i Jura Jerčić jnegov brat sin p.(okojnog) Mati(ja?) Marko Jurčić p.(okojnog) Petra, Ivan Jerčić, i jnegov sin Stipan Petar Pavličević p.(okojnog) Gargura, Jure Anton, i Gargur braća Vidati p.(okojnog) Frane, svi ovi iz Pojlic iz sela Zastijna, i Truš, da odile gnu. kolunelu knezu Juri Jeliću, i jnegovima sinovci u ispujnenju setencie p. Banke Pojiške od 6. aprila 1776. i druge setencie od dobrih judih od dneva 15. otombra 1782. šesti dil sve baščine Franićevića, 3) zato isti zgora partenici Franićevića odrediši svoga čovika p. kneza Ivana Bašića iz Zastijnja koji zajedno zdola podpisanim pisaoem čovikom odabranim od gna. kneza kolunela Jelića pridoše prevedeni od zgor rečenih partenikom na svakomu ždribu od razloga baščine Franićevića koja se sada nahodi u biću, i znanju u Knežiji Duskoj, Truškoj, i Zastinskoj, koji dobri judi cinci, i miraoci prociniše zemliu po zemliu svu tu baščinu kako slidi. Najparvo podvornicu u selu Truš gdi e bila kuća Franićevića, prociniše kuće, podvornice, i zemjle sve naokolo što se nalazi u biću, i posidovanju groša trista, i osamnajest, za osamdeset, i sedam vritih zemjle. Suviše nalazi se sada vritih trideset i jedan tu je zemjle meju zemjлом Franićevića za ovo trideset, i jedan vrit zemjle imaće viditi svi partenici Franićevića, i Jelić meju jnima kako dilnik od seste ise jel i jnima polibieno, i jejdino imaće s pravom iskati, i ispravdati. Druga zemjla u Blatinah vritih četardeset i osam procijnena groša dvista, i sesdeset i jedan, a paškul Potatarje spored zemjлом priko potoka groša trideset. Treća zemjla u Dubravici dva vrita i po, procijnena groša deset. Četvarta zemjla u Semejlinu tri varta, i deset rozak procijnena groša devet. Peta zemjla u Glavice niže svetoga Juraja od Gaina vritih četardeset i tri procijnena groša sto, i sedam i po. Šesta zemjla u uzapad čimatoria iste carkve s. Jurja deset vrita, i čerek (?), procijnena groša trideset, i libar sedam i po. Sedma zemjla Dubrava više iste carkve s. Jurja vritih sto dvadeset i šest, procijnena groša dvista pedeset i dva. Osmna zemjla Vodisko na istok s. Jurja vritih dvanadeste procijnena groša osamnaest, i libar osam. (*druga stranica*): Deveta zemjla u Veli Barnistrovac vritih devedeset i pet i po, procijnena groša dvista. Deseta zemjla u Bile aliti Dojne Blatine vritih osam i po procijnena groša četardeset. Jednadesta zemjla u Suhogarjliu u dva komadića svaki komad po pet vritih, procijnena groša osamnajst. Dvanadesta zemjla u Velo Bardo aliti Sridivica vritih pedeset i dva procijnena groša devedeset. To u sve biva groša ijlada, trista, osamdeset, i pet i po, i gazet pet. Tako da za ne ocipivat gnu. knezu kolunelu Jeliću na svakomu mistu jnegovu šestu isu, dogovorno svi rečeni partinici Franićevića ocipiše mu u Blatine od

zapada šestu isu to biva osam vritih zemlje posadiene, i jedan vrit ležeće aliti livade kod potoka, i paškula od potoka do u stine po širini zemlje vrita četiri i tri čereka, ti paškul imenuje se u Potatarje, razdilie ga zemjnom sami potok; suviše pustiše isti partinici Franičevići zgora rečenomu knezu kolunelu Jeliću svu zemjliu u Veliki Barnistrovac devedeset i pet vritih i po da bude osobita sva gna. kolunela kneza Jelića, a ostale sve zemlje koje se uzdarže u ovu kartu, ostaše slobodne ostalima partenicima Franičevićima. Ostaju jošće po ostalima mistima Provincije Pojličke da se podile, i ispravdaju zemlje Franičevića, kako s božjom pomoćiu oće se slidit, i ponapravit jedan drugomu svaka. 4) Ja Ivan Bugardelo pisa, i bih cinac, i miraoc. Ja Ivan Bašić bi cinac i stimatur. Marco Anto. Marinovich Avvocato Milichievich. Timoteo Pini C. R. Secretario.

1) *datacija*, 2) *naracija*, 3) *dispozicija*, 4) *notar sa svjedocima i izvršiteljima pravnog čina*.

XXVI.

1783., 8. VII. – 1785., 11. VII.

Troškovi Bratovštine Blažene Gospe u selu Truše.

Pismo: bosanica; *papir*: 29x20 cm, presavijan napola pa onda uduplo presavijan na još četiri jednaka polja; *vodeni znak*: slabo vidljiv, čini se da se radi o nekom velikom cvijetu ili grbu s perjanicom.

1783. luja na 8. Ovi dan uči(ni) se konata u Bratimi B. G. (Blažene Gospe?) u Truša od pineza i ostade u Kapitanića pineza bratinski groša – 16 (17?) i libara – 5 (...? dinar) 4. Posli konta dado za sir gazeta – 8 za takjle libara – 12 kada targaše za sa(r)dale gazeta 4 meštru što duge prominiva gazeta – 10 za gonačinu masta libara – 9 i dinar. 1784. ovo godišće arči u bratime kada rizaše za skoranche! gazeta – 12 još ga. 12. 1784. šetenbra na –! konat učijnen ostade još bratinski pinez groša trinajest i libara – 5 (6?) mane dinar dado za sviće vosak librica – 12 konata na bratinski konat librica – 11. Ka Lučinicu (Na Lučinicu?). Na 11. luja 1785. ovih dan bih šaldan ko(na)t u bratimi od svega i zapisan dug na Kvatiran bratinski. 1784. novembra na 29. primi od Jure Sorića zavrit od kuće libara osan a daje Veliću libre četirih toh iziše bratimi meso. Ovo što arčim od libara – 8. Dado Baričiću gazeta – 16 što su izili o targačini sardel. Dado za odkup svić libara – 5 mane dinar. Dado za ujle u kandelu gazet – 16 suma straćeno sve. 1784. primi Anton od Jelića za Krasan Dolac groša – 6. Iz ovoga sarči Pivčeviću libara – 30 trideset za žito. Još kadaha! kada sidiše i konat činiše za meso libara – 8 i gazete – 4 još za meso kad targaše libre četiri i dinar. Na Lučin dan za meso gazeta – 29 kad sadiše na Krasanu Docu libre 3 trih i gaze(t) 3. 1784. maja na 18 dade sira libriza 1 i unce – 88? čini gazeta – 9. Kada karčiše na Krasanu Docu dade za ribu gazeta 14. Na 11 luja 1785. što bih ostalo i(z) zgora rečeni pizea (pineza?) bih zapisano s ostalim u

Kvatiran. 1784. primi Anton od Jelića groša – 6. Iz ovoga sarči za žito libara – 40? Pivčeviću sarči za meso libara – 8 i gazete – 4 čini se konat kada targaše za meso libre – 4 i dinar na Lučinin dane za meso gazeta – 29 kada sadiše na Krasanu Docu za meso libre – 3 i gazete – 3. Isti dan još za meso sarči za meso za rešto što bi uzeto u Tomazeta ga. 18 sdra! gazeta – 9 za ribu gazeta 14.

Diplomatička analiza donesenih dokumenata

Većina donesenih poljičkih dokumenata iz sela Truše pisana je prema određenim formularima koji pak sadrže konvencionalne dijelove isprava, to jest uvod ili protokol, tekst ili kontekst (korpus) i zaključak ili eshatokol. Unutar ta tri dijela sadržane su u manjem broju diplomatičke formule, koje su veoma ujednačene, a formulari, po kojima su pisane te isprave, skoro su identični. Tako njihov protokol sadrži samo invokaciju i dataciju, rijetko i salutaciju, tekst ili kontekst sadrži promulgaciju (notifikaciju ili populaciju), naraciju i dispoziciju, a eshatokol samo svjedoke i notara. Na kraju je češće nazočna komplecija, koja uglavnom sadrži podatak odakle je isprava prepisana, adresu destinataru isprave s kratkom adresom, a ponekad donosi i druge podatke. Iako se u ovom slučaju radi o vremenskom razdoblju od XVI. do XVIII. stoljeća, struktura je donesenih poljičkih isprava veoma slična strukturi isprava hrvatskih narodnih vladara, osobito njihovim skraćenim oblicima – potvrđnicama. Pri tome su napose formule invokacije i datacije zadržale svoje čelno mjesto koje im je pripadalo u ispravama hrvatskih narodnih vladara. Ta je sličnost još veća kod starijih poljičkih isprava, o čemu će biti govora na drugom mjestu.

1) Invokacija

Sve donesene poljičke isprave ne sadrže formulu invokacije. Njezin oblik u njima nije simboličan već verbalan i kratak, i to u izričajima: *U ime Isukarstovo amen; u ime Božje amen; Ezus i Marija amen; va ime Božje amen; Jezus i Marija amen; samo Jezus; budi valen Isus i Marija; u ime Gna. Boga amen; slava Gnu. Bogu uvike amen i u ime Boga amen.* Osobe zaziva su, dakle, kršćanski Bog, Sin i Isusova majka Blažena Djevica Marija s potvrđnom riječju *amen*. U ispravama iz god. 1600. (8. II.) i god. 1762. (9. III.) invokacija više izgleda kao pozdrav (salutacija), ali izraz *amen* iz prve potvrđuje da je to ipak formula invokacije. Početkom XVIII. st. invokacija je u donesenim poljičkim ispravama sasvim skraćena, da bi potom potpuno iščezla, a onda se tridesetih godina toga stoljeća u svom prvotnom obliku ponovno vratila u te isprave.

2) Datacija

Formulu datacije sadrže sve donesene poljičke isprave. Ona u njima slijedi odmah nakon invokacije, a kad je invokacija izostavljena, dolazi na prvo mjesto. Njezini su oblici u tim ispravama kronološkim redoslijedom sljedeći: *Lit GnH. 1000 i pet sat i šezdeset i peto tekući na dan sedam miseca marča; lit gni. 1500. sat 86. tekući*

*miseca jenara na 7; lit Gni. 1600. teciše miseca peravara 8; lit Gni. 1608. aprila na 7; lit od rostva Isukarstva 1617. miseca sertrba 10.; lit od rostva Isukrstova 1618. febara 22.; lit od rostva Isukarstova 1618. pervara na 22.; lit od rostva Isukarstova 1623. miseca jenara 14.; decebra na 30. 1701.; 1705. marča na 29.; lit od Rojstva Isukarstova 1708. decembra 18.; lit od rostva Isukarstova 1715. aprila 9.; marča na 1. 1717.; 1717. decembra na 10.; 1733. julija na 29.; 1742. ovo godišće; lit Gni. 1743. marča na 18.; is Truš na 20. otonbra 1746.; na 20. otopra 1747.; na 1758. aprila 12.; godišća Poroćenija Gsva. 1762. miseca marča na 9.; na 9. marča 1796.; na 16. venbara 1767.; 1782. vebarar 21.; na 6. vejlače 1783. u Truše i 1783. luja na 8. Donesene su poljičke isprave, dakle, datirane prema Isusovu rođenju (*stilus nativitatis*), što se u pojedinima čak i izričito navodi (*od rojstva Isukarstova*). Obično se navodi godina, mjesec, dan i mjesto izdanja dokumenta. Godina i dan pišu se slovima koja označuju brojke, rjeđe arapskim brojkama, a ponekad i riječima. Nazivi su mjeseci latinski, ponekad i starohrvatski.*

3) *Promulgacija*

Promulgacijom započinje središnji dio donesenih poljičkih isprava. Njome se ukratko najavljuje sadržaj pojedine isprave. Ujedno obiluje podatcima o imenima, prezimenima i toponimima, vezanim za pravni čin i naziv pojedine isprave, primjerice *pismo, otvoreno pismo*, i općenito za samu pravnu ustanovu, donatora i destinataru. Kako je i ta diplomatička formula kratka, donosimo njezine sadržaje iz navedenih isprava: *Ovoj neka se zna kako se čini ovoj pismo u Pojlici u selu Truša prid svidoci niže pisanimi; ovo neka je u znanje svakomu sudu turskomu i karšćanskomu prid koga lice izaće ovo pismo; ovo neka je u znane svakomu sudu i pravdi prid ku lice izade ovo pismo otvoreno kako se učini u selu Trušah u kući Marasa Kuričića prid svidoci niže pisanimi; ovo neka je u znane svim i svoj pravdi prid ku izade ovo pismo otvoreno koje se učini u selu Truša u kući Pavličevoj prid svidoci zdol upisanimi; ovo neka je u znane svim i svoj pravdi prid ku izade ovo pismo otvoreno koje se učini u selu Truša u kući Pavličevoj prid svidoci zdol upisanimi; ovo neka je u znane svakomu sudu i pravdi prid koju lice izaide ovo pismo otvoreno ko se učini u selu Trušah u kući Marasa Kuričića pri svidoci niže pisanimi; ovo neka je u znane svakomu sudu prid ko lice izaide ovo pismo otvoreno ko se učini u mistu poličkomu u selu Trušah u kući Marasa Kuričića pri(d) svidoci niže pisanimi; ovo neka je u znanje svakomu sudu i pravdi prid ku lice izajde ovo pismo otvoreno ko se učini u mistu pojličkom u selu Truša u kući Pavlića Vidoševa prid svidoci niže pisanimi; ovo neka je u znane svakomu sudu i pravdi prid ku lice izajde ovo pismo otvoreno koje se ičini u mistu poličkomu u selu Trušah u kući sinov Mijovila Borovčića prid svidoci zdolu pisanimi; ovo neka je u znane svakoj p. pravdi prid koju izaće ovo pismo; ovo neka se zna i neka je u znanje svakomu sudu i pravdi gdi bude a potriba da se prikaže ovo pismo koje se učini u selu Truša prid svidoci (svidoci?) niže pisanimi; ovo neka je u znajne svakomu svitolomu sudu i pravdi gdi bude potriba da se prikaže ovo pismo koje se čini u selu Truša u kući meštra Marka*

Pavličevića prid svidoci niže pisanimi; ovo neka se zna gdi bude potriaba da se prikaže ovo p. pismo ko se piše u selu Truša u dvoru meštra Marka Pavličevića a prid svidoci zdolu imenovanimi; hovo neka je u znanje svakoj svitloj i plemenitoj pravdi prid koju svitlo lice izaće hovo hotvoreno i hočito pismo koje se čini u p. Župi Polčićkoj a Knežije Velike gna. Ivana Barčića? i Vojvos(t)va Polčićkoga p. Mateja Dragičevića prid svidoci niže pisanimi a u selu Truša u kući Pavličevića; hovo neka je u znanjće! svakoj svitloj i plemenitoj pravdi di bi prišlo ovo otvoreno pismo koje se čini u P. Župi Polčićkoj! a za knežije velike gna. kneza Ivana Barića i vojvosva polčićkoga p. Matija Dragičevića a u selu Truša u kući Jurja Kapitanića a prid svidoci niže pisanimi; ovo neka je u znanje svakoj p. pravdidi! i sudu gdi bi bila potriaba prikazati ovo p. pismo koje se čini u poštovanoj Župi Pojličkoj za knežije velike p. gna. kneza Pere Sinovčića i p. vojvode Ivana Kaštelanića u selu Truša u kući kneza Ivana Kapitanića i jnegova brata Marka i sinovca don Jurja a z druge strane meu Petrom Vukovićem a pridivkom Sorićem; ovo neka se zna i neka je u znanje svakomu plemenitomu sudu i pravdi prid koje lice pravde izaće ovo p. pismo otvoreno koje se čini u p. Župi Pojličkoj u selu Truša prid svidoci niže pisanimi među dobrimi ljudmi za knežije ploga. gna. kneza Marka Barića i p. vojvode Pavla Juretinovića; ovo budi u(z)nane svakomu sudu i pravdi pri ku bi došlo ovo pismo otvoreno koje se čini u Župi Poličkoj a u selu Truša a u kući gospna. dom Jure Kapitanića; ovo neka se zna i bude u znanije svakomu sudu plemenite pravde prid koje lice izaće ovo pismo otvoreno i očito učijneno kako se čini po zakonu i običaju pojličkomu u mistu Pojlic selu Truše u kući gna. gna. dom Jurja Kapetajnića i jnegovi strici među ljudmi niže pisanimi i svidoci; godišća Poroćenija Gsva. 1762. miseca marča na 9.; ovo budi u znajne svake plemenite pravde prid koje lice izaće ovo pismo očito ako bude potriaba koje se čini po običaju i zakonu pojličkom a u selu Truše među dobrimi ljudmi s jednu stranu Frane Vidatović svojimi sinovi a zdrugugu! stranu gn. dom Jura Kapitanić; ovo neka se zana(!) kako osudismo od sela Marko Vojino(vić) onez koj svi ki su se ki su se(!) doticali nepoštenim govorenem do poštena Ante Kapitanića i Kate žene Bariše Bariše(!) Baričića.

4) Naracija i dispozicija

Naracija ili ekspozicija svojim sadržajem govori o okolnostima koje su prethodile pravnom činu isprave i o njegovoj dokumentaciji. Skupa s dispozicijom čini bit isprave, a u donesenim poljičkim ispravama i misaonu cjelinu. Te su dvije diplomatske formule u donesenim ispravama usko povezane pa ih je potrebno tako i analizirati. Po svojoj su dužini u jednim duže, a u drugim kraće. Skupa s prethodnom promulgacijom donose niz povijesnih podataka kao što su imena, prezimena, toponimi, novčane jedinice, titule i općenito važni podatci za povijest Republike Poljica.

Kronološkim redosljedom, naracija i dispozicija u donesenim poljičkim ispravama sadrži zanimljive povijesne podatke. U ispravi iz god. 1565. (7. III.) Kate Delijina, žena Ivana Jurjeva iz Zastinja, dolazi u selo Truše i moli nekog Vidoša da joj dade kravu, a ona će njemu zauzvrat svoj diobeni dio gaja u općinskom dobru Brdo. Nakon

takve naracije u dispoziciji se navodi sklapanje ugovora po kojem Vidoš, povrh krave, daje Kati i kabao vina. Taj je Vidoš, po svoj prilici, značajna osoba jer se spominje i u sljedećoj naraciji donesene isprave za god. 1586. (7. I.). Naime, u njegovoj se kući pred svjedocima čini kupoprodajni ugovor između kneza Jurja Marijanovića i njegovih sinova na jednoj te njegova imenjaka Vidoša Bogavčića sa sinom Pavličem na drugoj strani. Po tom ugovoru knez Marijanović prodaje Bogavčiću svoja tri dijela vinograda i zemlje na Krasnomu Docu za 22 tolara novca. U dispoziciji se navode imena posjeda. Predmet naracije u donesenoj ispravi za god. 1600. (8. III.) je neka voda koja teče preko zemljišta Marasa Kuričića, koju pak on skreće preko zemljišta njegova susjeda Petra Kulišića. O tome se u dispoziciji donosi pravna odluka kuda treba teći ta voda ili potocić, a oštećenik dobiva odštetu u iznosu dva i po tolara. Petar Kulišić je stranka i u pravnom činu naracije i dispozicije donesene isprave za god. 1608. (7. IV.), u kojoj od sinovca Ivaniša Pavlova traži zemljište u Glavici, koje po procjeni stručnjaka vrijedi 12 tolara, a on će njemu u toj protuvrijednosti dati zemljište svoga dijela u podvornici. Ugovor je bio sklopljen nakon pristanka obiju strana i potvrđen pred svjedocima. Predmet naracije i dispozicije donesene isprave za god. 1617. (10. IX.) jest kupoprodajni ugovor između spomenutog Marasa Kuričića i Jurete, sina Ivana Tratilovića. Po tom ugovoru Tratilović prodaje Kuračiću sve svoje očinstvo za 45 tolara, koju su vrijednost procijenili *cinci* Ivan Rogarić i Stipan Vodan iz Dubrave. Godinu dana kasnije Maras Kuračić je kupac zemlje u naraciji i dispoziciji donesene isprave za god. 1618. (22. II.). On kupuje neku zemlju u mjestu Ovrće od Ivana Barića za 17 tolara, koju su cijenu odredili *dobri ljudi* Pavlić Vidošev i Petar Ozretić. Pertinencija dispozicije te isprave donosi točne međaše i granice gdje se ta zemlja prostire. Kupoprodajni ugovor je također predmet naracije i dispozicije i u donesenoj ispravi s istom datacijom kao i prethodna, u kojem vojvoda Nikola Jelić prodaje dio gaja u Moršćici Pavlu Vidoševu za 55 libara. Taj je gaj Jelić prethodno bio kupio u nekog Sučića pa ga sada prodaje Vidoševu za ugovorenu cijenu u iznosu od 55 libara, na što Vidošev dodaje još dva vjedra vina koje je vjerojatno popijeno prilikom potpisivanja ugovora. Isto je tako predmet naracije i dispozicije kupoprodajni ugovor i donesene isprave za god. 1623. (14. I.), čija je komplecija kompletna jedna isprava za god. 1628. (4. VI.).² U tim ispravama Grgur Borovčić prodaje svojim sinovcima Jurju, Ivanu i Stjepanu parcelu zemlje u Solinama za 6 tolara, a pet godina kasnije Mandalina (Mande) Vuković-Borovčić prodaje drugu parcelu svojim sinovcima Jurju, Ivanu i Stipanu za 13 libara. Ugovorene cijene su odredili knez Juriš Barić i Ivan Meteljanović, uz koje se dobrovoljno pridodalo pola vjedra vina za “zalijevanje” sklopljenog ugovora. U pertinenciji se navode granice prodane zemlje, a donesen je i podatak da je tečaj tolara tada bio osam libara. Naracija i dispozicija donesene isprave za god. 1701. (30. XII.) donosi odluku poglavara (katunara) sela Ivana Marijanovića i njegovih seljana da Marko Pavličević i Stipan Velić trebaju zajedno urediti neki kanal koji

² Donesena isprava pod brojem VIII.

Marku nanosi štetu u vrijeme velikih kiša. Godine 1705. (20. III.) Kata Perić prodaje Jurju Kapitaniću vrt za 6 groša ili 10 libri. Naracija i dispozicija te donesene isprave kazuju da je Kati bila neka potreba pa je stoga pred *dobrim ljudima* prodala vrt Kapitaniću, a pertinencija navodi točno gdje se taj vrt nalazio. *Stimaturi* toga kupoprodajnog ugovora bili su Jura Velić i Stipan Vranićević. U naraciji i dispoziciji donesene isprave za god. 1708. (18. XII.) Petre, kći pokojnog Matije Pavličevića daruje Marku Pavličeviću i njegovoj braći Matiji i Petru, svojim rođacima, jednu svoju među, a oni njoj uzdarje od 3 groša i 1 libru koji su joj potrebni za pogrebninu kad joj dođe smrtni čas, jer je veoma ostarjela i ostala osamljena. Predmet naracije i dispozicije donesene isprave za god. 1715. (9. IV.) je zamjena zemlje među braćom Stipanom i Markom Pavličevićem. Markova se zemlja nalazi u Krču, a Stipanova na Docu i u Ravnicama. Sadržaj naracije i dispozicije donesene isprave za god. 1717. (1. III.) jest kupoprodajni ugovor po kojem Petar Pavličević, u vrijeme velikog poljičkog kneza Barića, prodaje svome stricu Marku dvije međice za 18 libri. Međice su se nalazile u Krnića Docu, a *stimaturi* ili određivači cijene bili su Ivan Velić i Petar Pavličević. Iste godine na 10. prosinca u donesenoj ispravi knez Ivan Franićević ugovorom daruje Juri Kapitaniću i njegovim sinovima gaj u Dubokom Docu, a oni njemu zauzvrat daju 5 groša i kabao vina. U pertinenciji se dispozicije opisuje gdje se nalazi gaj, a darivanje se zbilo u vrijeme kad je u Župi Poljica bio velikim knezom Ivan Barić i njegov vojvoda Matija Dragićević, navodi isprava. Slične su prethodnim naracija i dispozicija i u donesenoj ispravi u obliku darovnog ugovora za god. 1733. (29. VII.), po kojem Petar Vuković Sorić daruje svojim rođacima Ivanu i Marku Kapitaniću i njihovu sinovcu don Jurju 3 dionice, a oni njemu uzdarje u iznosu od 12 groša. To se darivanje zbilo, kako se navodi u ispravi, u doba kad je u Županiji Poljica bio velikim knezom Pere Sinovčić i vojvoda Ivan Kaštelanić. Zemlje se nalaze u okrugu Duće, dvije ispod crkve sv. Marka, a treća u predjelu zvanom Brižine. Jelina, udovica Jurja Baričića, da bi mogla prehraniti svoju djecu, prodaje neke zemlje u Ovrću Ivanu, Marku i don Juri Novakoviću za 25 libara i 5 gazeta, u doba velikog kneza Županije Poljica Marka Barića i njegovog vojvode Pavla Juretinovića, navodi naracija i dispozicija donesene isprave za god. 1743. (18. III.). *Dobri ljudi* koji su procijenili vrijednost zemalja su Petar Pavličević i Petar Sorić, a pertinencija donosi i položaj gdje se te zemlje nalaze. Kupoprodajni ugovor sadrži naraciju i dispoziciju u donesenoj ispravi za god. 1758. (12. IV.), u kojem don Jure Kapitanić kupuje neku zemlju od Ivana Klonibatovića za 4 groša i 6 libara. Zemlja se nalazila u mjestu Bila, koju je Klonibatović bio kupio od Kate Vranićević, a sada je prodaje iz potrebe. Dispozicija nadalje navodi da je zemlju na prodaju Klonibatović najprije bio ponudio bližnjoj rodbini, pa kad je oni nisu htjeli kupiti, on je prodaje don Juri Kapitaniću. Za tu je prodaju sačuvana i potvrđnica ugovora, čiji je sadržaj skoro istovjetan s matičnom ispravom. Sadržaj je naracije i dispozicije donesene isprave za god. 1762. (9. III.) također kupoprodajni ugovor između Tadije Klonibatovića i don Jure Kapitanića u svezi s tri dijela zemlje po cijeni 21 libre i 3 soldina. Za istu je ispravu sačuvana i njezina potvrđnica omiškog providura

iz god. 1782. (26. VII.). Prvi dio zemlje na prodaju iz te isprave nalazio se na lokaciji Tartari kod Bile, drugi u Dubravici i treći na lokaciji Otočac u Poljicama. Procjenjivači ili *stimaturi* zemlje u Tartaru su Ivan Velić i Juraj Mekinić, u Dubravici Petar Pavličević i Anton Mekinić, dok za lokalitet Otočac nisu navedeni. I sadržaj naracije i dispozicije donesene isprave za god. 1766. (9. III.) također je kupoprodajni ugovor u kojem Frane Vidatović i njegovi sinovi prodaju Juri Kapitaniću dio zemlje u Biloj za 10 groša i 6 libara. Tu zemlju Vidatović prodaje sa svojim sinovima, ponudivši je najprije rodbini, da bi mogao kupiti kuću od Ivana Klonibatovića. Procjenitelji vrijednosti zemljišta su Ivan Jelić i prodavač kuće Ivan Klonibatović. Od sadržaja naracije i dispozicije do sada opisanih isprava odstupa naracija i dispozicija donesene isprave za god. 1767. (16. XI.). One tu donose kaznu za sve one koji su ogovarali i klevetali Antu Kapitanića i Katu Baričić. Seoski sud je utvrdio da su priče neistinite te stoga nakon dispozicije slijedi sankcija koja uključuje materijalnu kaznu; naime, plaćanje iznosa od 50 groša i rezanje jezika onomu tko bude i dalje klevetao navedene poštene ljude. Posljednja donesena poljička isprava s ponešto diplomatskog sadržaja u naraciji i dispoziciji jest isprava o diobi baštine obitelji Franičević god. 1783. (6. II.). Zanimljivost je sadržaja naracije te isprave što donosi rodoslovlje navedene obitelji iz sela Zastinja i Truše, a dispozicije što donosi niz toponima, način diobe zemlje ili *baščine* među rodbinom, cijenu zemlje u novcu, sastav povjerenstva za izmjer diobenih dijelova, navođenje naziva crkava blizu kojih se nalaze te zemlje i slično. Osobito upada u oči podatak da dispozicija te isprave navodi 12 diobenih dijelova zemlje, koju treba podijeliti među članovima obitelji Franičević. Iako je to XVIII. st., ta isprava ocrta jednu od posljednjih slika i ostataka ustroja srednjovjekovnog hrvatskog društva na području Republike Poljica. Isto tako u većini drugih donesenih isprava nazočan je pojam *baščine* i pojam *dobrih ljudi*, koje prije toga nalazimo u srednjovjekovnim bosansko-humskim ispravama.

5) Svjedoci

Iz formule svjedoka donesenih poljičkih isprava saznajemo za mnoga poljička prezimena od XVI. do XVIII. stoljeća, naselja u kojima žive te dosta drugih podataka važnih za povijest Republike Poljica. Mjesto formule svjedoka u tim je ispravama ustaljeno poslije dispozicije. Kronološkim redoslijedom donesenih isprava formule svjedoka su sljedeće: *I tome su svidoci Stipan Marković Ivan sin Miovila Rogarića i Eorai! Bubrigović s Naklic i znaj sve selo Zastijne i Truše. I na to biše svidoci dobri ljudi i virovani knez pojlički Nikola Sučić i Jure Jurjević iz Jesenic i Petar Stipanović is Truš i Jure kneza Sučića sin i veće dobri ljudi. I na to biše svidoci dobri ljudi i plemenit Marko sina kneza Ivana Barića i Pavlić Vidošev i Marko Stipanov i veće dobri ljudi. I na to biše svidoci dobri i virovani knez Radoš Sučić i knez Pava Skarić Ivan Petrović is Truš. I na to su svidoci dobri ljudi i virovani Grgur Vitković i negov sinovac Stipan Ivan Petrov i Petar sin Ivana Vladisalića i Lovrin Brajaković. I na to su svidoci dobri ljudi i virovani Stipe Marasov i Stipan Pavličev i Vicko sin pokonoga Grgurice Jurišića i Jura*

Pavulin ja Vicić bih svidok zgora pismu. I na to biše svidoci dobri ljudi i virovani Ante Parmičani iz Omiša i knez Mate Marin i veće dobri ljudi. I ja vojvoda Nikola Jelić potvarčujem sve pismo kako je zgora pisano ja Antonij Parmičanić bi svidok na istomu pismu zgora pisanomu. I na ovo biše svidoci dobri ljudi i virovani gn. don Vicko Žarković Petar sin Markičev Jura sin Pavla Barničeva i veće čeladi. Pri svidoci Markom Ozretičem i Lukom Jakovičićem s Naklic odsudi ja isti Ivan Marijanović s ostalima budući katunar od sela i prokaratur od p. Župe Poličke. I na ovo su svidoci dobri i virovani ljudi gn. do. Mati Glavinović kurat o Tugar i Frane Lozić sin Žilin is Kruga. Ja do. Matij Glavinović kurat od Tugar. Na ovo p. pismo biše svidoci dobri i virovani ljudi isti stimaturi p. Jure Kapitanić i Jure Jakovičić ki će se podpisat svojom rukom ja Jura Jakovičić svidok i cinac kako je zgora. Svidoci (na drugoj stranici): Svidoci zvani i mojleni od obe strane p. Jure Kapitanić i Petar Pavličević. I na hovo su pismo svidoci p. knez Ivan Kapitanić i p. Matij i Luka Velić. I na hovo su pismo svidoci p. Marko Pavličević i p. Matij Velić. I na ovu darovščinu biše svidoci vridni i pošteni ljudih mnogo p. gn. knez Ive Novaković i p. Pjero Dišmanić iz grada Omiša ki će se rečeni podpisati svojom rukom Ivan Novaković svidok kako je zgor i podpisa se svojom rukom io Pietro Dismanich fu? presente quanto di sopra 1767. jenara na 20. ovo neka se znade primismo pineze ke su bile dane kako u ovomu pismu od Brižin groša – šest a uzemo na poziralu groša šest i tako osta Sorić liber. I na ovo su pismo svidoci p. Pava Pavličević i p. Mijat Baričić. M. I na ovo su svidoci p. (poštovani?, plemeniti?) Marko Vicićević sin pok. kneza Pave Ivan sin pok. Matija Velića. I na ovo su svidoci koji će s(e) podpisati svojom rukom ja knez Marko Barić svidok na ovo pismo kako je zgora. Ja knez Anton Marijanović svidok kako je zgor. I na ovo pismo jesu svidoci isti cinci ozgor pisani nebudući ozgor imenovani Vidatovići rekoše da su nudili parvo svu bližiku po običaju i zakonu pojličkomu i netiše vazest zato uze isti gn. dom Jura. I to se prigodi p. vojvoda Tadija Bašić z Dubrove i po. Matij Jurišići Ivan Stipanić rečeni Bešlić, i Petar Tomazet i Skočibuh.

6) Pisari

Pisari ili notari donesenih poljičkih isprava su većinom svećenici, ponajviše kapelani, ili pak općinski kancelari. Poljički su svećenici, po svoj prilici, tijekom školovanja uz teološke predmete bili obrazovani i u vještini pisanja isprava. U pojedinim se ispravama navodi izraz *notar*, ali je u većini primjeraka upotrijebljen hrvatski izričaj *pisar*. I ta diplomatska formula, bolje rečeno dio formule koroboracije, uz ime pisara donosi i poneke druge podatke za povijest Poljica. Formule su pisara donesenih isprava sljedeće: *I ja dom Ivan Ejrjević iliti mladi Ligutić kapelan dolački i notar počtovane Općine Pojličke budući mojlen od obadvije strane virno pisa prid svidoci više pisanimi. I ja d. Jura Radatović budući kapelan pisa pravo i virno čujuć od obe strane ni priloži ni odloži nego ča čuh od obe strane. I ja do. Pava Novaković pisah pravo i virno budući molen od obe strane. I ja don Stipan Barić budući u to vrime kapelan dolački pisa pravo budući obi rečene strane zajedno. I ja dom Pava Novaković pisah pravo i virno*

budući molen od obe strane a budući kapelan dolački u to vrime. I ja d. Pava Novaković pisa pravo i virno budući mojlen od obe strane i budući kapelan dolački u to vrime. I ja don Pava Novaković pisa pravo i virno čujuć od ust nihovih a budući kapelan dolački u to vrime. Pisa d. Jura Barić slišajuć zgor imenovani ni priloži ni odloži. Pisa pravo i virno ja d. Jura Barić kurat o Tugar budući mojlen od obe strane. Pisa u viru kako je zgora ja don Jura Barić kurat od Tugar zvan i mojlen od obe strane. Jah dom Gargur Junušić kurat od Tugar pisa kako sluša od stisti! u viru. Ja do(m) Gargur Junušić kurat od Tugar pisa slušajaći! od ust isti i bu(du)ći molćen. Ja don Jura pisa mojom rukom. Ja do(n) Marko Rudanović budući zvan od jedne i druge strane dogovorno pisa u viru kako zgor M. Ja dom Ivan Kružićević kapelan o Tugar pisa slušajuć obe strane. Jah dom Vid Lukačević kapelan Tugar slušajuć od obe strane pisa. Ja dom Jura Ugrinović kapelan u Tugar pisa slišajuć od obe strane kako je zgora uviru. Ja knez Marko Vojinović čini pisati, koji sliša govorenje. Ja Ivan Bugardelo pisa, i bih cinac, i miraoc. Dakle, imena pisara donesenih poljičkih isprava su: don Ivan Erljević, dolački kapelan; don Jura Radatović, dolački kapelan; don Pavao Novaković, dolački kapelan; don Stipan Barić, dolački kapelan; don Jura Barić, tugarški župnik; don Grgur Junušić, tugarški župnik; don Marko Rudanović; don Ivan Kružićević, tugarški kapelan; don Vid Lukačević, tugarški kapelan; don Jura Ugrinović, tugarški kapelan; knez Marko Vojinović i Ivan Burgadelo, koji uz to ima ulogu procjenitelja i mjeritelja. Iz ovoga se popisa može vidjeti da su isprave u selu Truše u navedenom razdoblju najprije pisali svećenici župe Dolac, a onda župe Tugare. Poneki od tih notara na ispravu stavljaju svoj znak ili samo početno slovo svoga imena, a većina ih navodi svoje ime i prezime s dužnošću koju obnašaju.

7) Komplecija

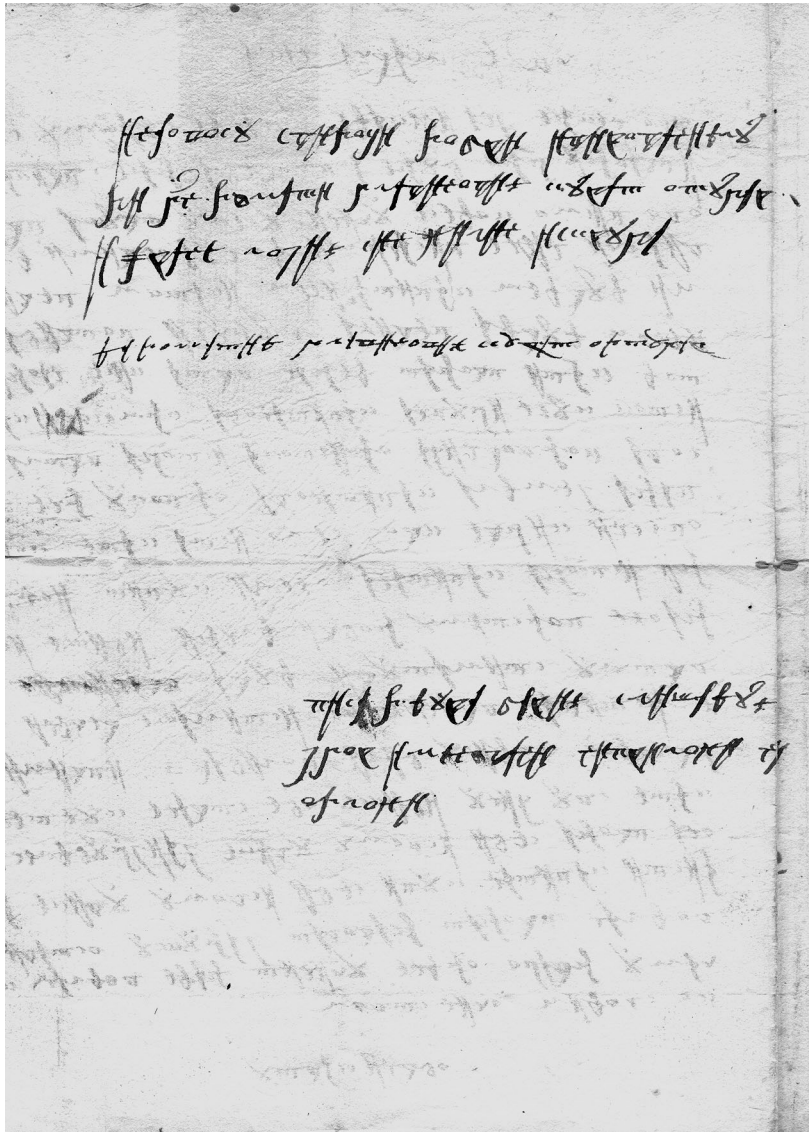
Komplecije ili dodatci donesenih poljičkih isprava uglavnom sadržavaju kratku registru s adresom destinataru isprave. Ako je prijepis, onda donosi naznaku odakle je isprava prepisana i datum prijepisa. Ponekad donosi prijevod cijele isprave na talijanski jezik.

1565, 7. III.

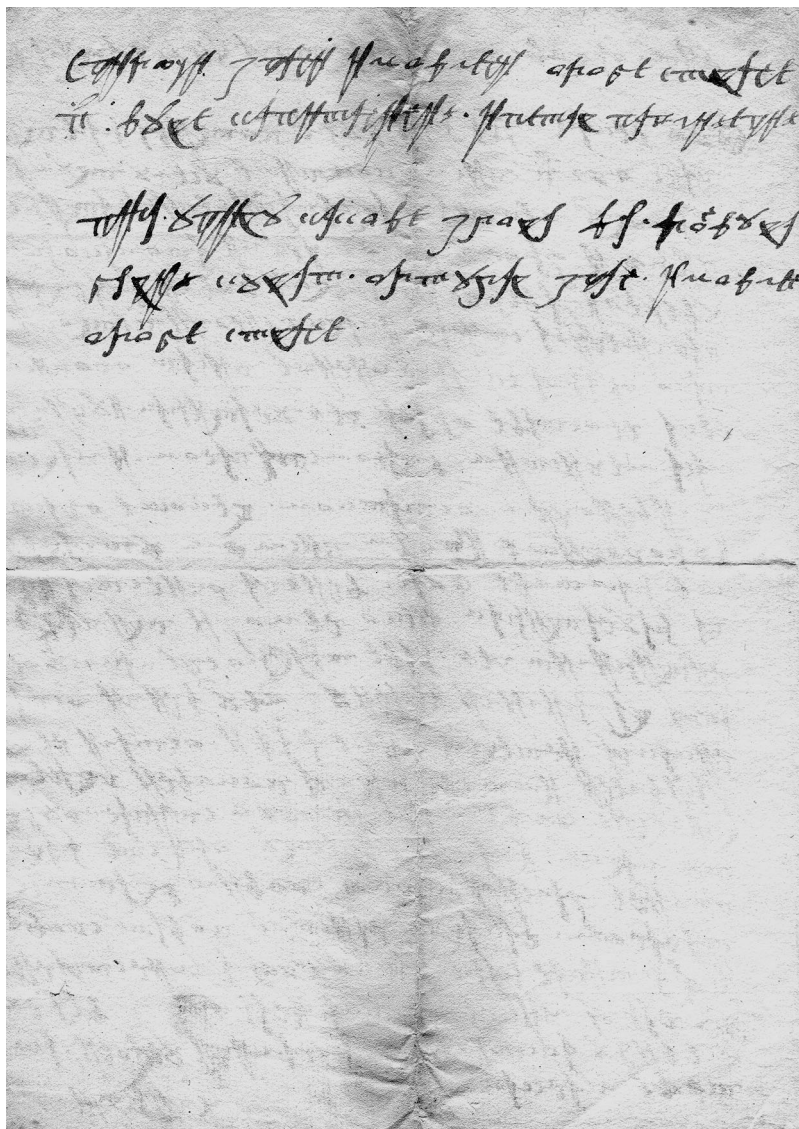
1565, 7. III.

1565, 7. III.

- I. Prijepis isprave iz god. 1565. (7. III.) koju je 1769. ili 1799. (30. III.) prepisao tugarški župnik don Ivan Novaković, a kojoj neki Vidoš daje Kati Delinoj, udovi Ivana Jurjeva iz Zastinja, kravu, a ona njemu u zamjenu dio općinskog gaja u Brdu koji je pripada od braće.

III. Isprava kojom god. 1705. (29. III.) Kata Perić prodaje
Jurju Kapitaniću vrt za 6 groša (10 libri).

V. Isprava po kojoj god. 1708. (18. XII.) Petre, kći pokojnog Matije Pavličevića, daruje Marku Pavličeviću i njegovoj braći, Matiji i Petru, jednu svoju među, a oni njoj zauzvrat 3 groša i jednu libru za potrebe njezinog sprovoda.

Milko Brković: A NUMBER OF POLJICA REPUBLIC DOCUMENTS WRITTEN IN
THE VILLAGE TRUŠE (FROM THE XVIth TO THE XVIIIth CENTURY)

Summary

The subject matter of the article is a number of documents, papers in the broad sense of the word, which have not yet been published and which are unknown to the public. Their date inscription mentions the place of issue, the village Truše in the Poljica Republic, so that this was the basic criteria why the author labels them as such. He isolates 16 of them and analyses them from the viewpoint of auxiliary historical sciences. However, their number is far greater. They were written in the “bosanica” or the Croatian Cyrillic script while their contents are generally sale or gift contracts pertaining to land. The structure of these documents, although we are dealing with the period from the XVIth to the XVIIIth century, is very similar to the structure of Early Croatian documents especially as far as its vouchers are concerned and to the deeds of the Medieval office of the Bosnian-Hum rulers and potentates. On the basis of diplomatic-documents analysis the author concludes that the route of the Poljica document had this itinerary: its source and origin was in the Early Croatian office, that is the office of the Croatian national rulers, then in the Dalmatian notaries and church documents, from where it spread towards the later territory of Hum and Bosnia, from where afterwards, and as a unique instance, at the end of the Hum and Bosnian Middle Ages, it returned again from the latter territory to Poljica nearby Omiš.